

Masteroppgave

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for historiske studier

Tommy Sæther

Lokal og regional tilhørighet i fotball

En analyse om lokal og regional tilhørighet til
Rosenborg og Brann i perioden 1960-2016

Masteroppgave i historie - femårig lektorutdanning

Veileder: Ola Svein Stugu

Trondheim, november 2016

Tommy Sæther

Lokal og regional tilhørighet i fotball

En analyse om lokal og regional tilhørighet til
Rosenborg og Brann i perioden 1960-2016

Masteroppgave i historie - femårig lektorutdanning
Veileder: Ola Svein Stugu
Trondheim, november 2016

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for historiske studier

Forord

Etter fem og et halvt år som lektorstudent er jeg litt på overtid, men snart ferdig med min utdanning. Masteroppgaven har vært en lang prosess og den har tatt tid. Den er et resultat av mange lange dager, en god porsjon stahet og mange gode støttespillere som har gjort det mulig å nå være ferdig med denne oppgaven.

Det er flere som fortjener en takk når denne masteroppgaven er ferdig. Den første som skal få en stor takk er veilederen min Ola Svein Stugu som har vært positiv til tema fra første stund, som har gitt gode faglige råd og vært tålmodig med meg. Retter også en takk til Rosenberg Ballklub som var villig til å møte meg.

Takk til familien min som alltid har stilt opp og som har støttet meg gjennom utdanningen og denne oppgaven. Takk til broren min som har vært med å lese korrektur på oppgaven. Og sist men ikke minst takk til min kjære samboer som har vært veldig tålmodig med meg i denne prosessen og som alltid har støttet meg. Jeg hadde ikke klart det uten din hjelp.

Innholdsfortegnelse

Forord	I
1.0 Innledning.....	1
1.1 Problemstillingene.....	2
1.2 Metoder.....	3
1.3 Oppgavens struktur.....	4
1.4 Oppgavens avisgrunnlag.....	4
1.5 Oppgavens relevans.....	5
2.0 Teori	7
2.1 Generelt om identitet	7
2.2 Regional identitet	8
2.3 Identitet og fotball.....	9
3.0 Kort om klubbene	13
3.1 Publikasjoner om Rosenborg	13
3.2 Publikasjoner om Brann	17
4.0 Analyse av avisinnhold av Rosenborg Ballklub	19
4.1 Rosenborg 1960-1974.	19
4.2 Rosenborg 1975-1989.	22
4.3 Rosenborg 1990-2006	23
5.0 Analyse av aviser om Brann	27
5.1 Brann 1963-1975.	27
5.2 Brann 1976-1990.	28
5.3 Brann 1991-2006.	29
6.0 Tekstanalyse om et utvalg supportersanger fra Rosenborg Ballklub og Sportsklubben Brann.....	31
6.1 Analyse av supportersanger i Rosenborg Ballklub.....	31
6.2. Analyse av supportersanger i Sportsklubben Brann	35
7.0 Systematisk sammenligning.....	38
7.1 Tilhørigheten til Rosenborg Ballklub lokalt og regionalt.....	38
7.2 Tilhørigheten til Brann lokalt og regionalt	41
7.3 Supportersangenes innvirkning på lokal og regional tilhørighet	45
7.4 Sammenligning av Rosenborg og Brann	47
Litteraturliste	52
Internettkilder	53
Annet	55
Vedlegg 1.....	56
Vedlegg 2.....	57
Vedlegg 3	59
Vedlegg 4.....	60

1.0 Innledning

Denne oppgaven skal handle om lokal og regional tilhørighet. Ved å se på fotballklubbene Rosenborg Ballklub og Sportsklubben Brann skal jeg se på deres forankring lokalt og regionalt. Ordet ”tilhørighet” blir brukt om å høre til som et medlem, en ansatt eller en av flere innenfor samme gruppe.¹ Tema blir derfor å se på hvordan mennesker lokalt og regionalt identifiserer seg med fotballagene. De fleste fotballklubber har lokal forankring i nærområdet, men disse to klubbene er de største fotballklubbene i mils omkrets og det er interessant om jeg kan finne ut om deres forankring bare er lokalt, eller om den også strekker seg ut i regionen og kanskje nasjonalt. Denne oppgaven er interessant for meg personlig fordi jeg alltid har engasjert meg og har stor interesse for fotball. Å dykke ned i store norske klubber som Rosenborg og Brann er spennende og kan gi svar som kanskje ikke er funnet i tidligere forskning.

Identitet og tilhørighet er to begreper som kommer til å være sentrale i denne oppgaven. Tilhørighet er beskrevet ovenfor, mens identitet er hvem du er og hvordan du som person er og hva som gjør personen til seg selv.² Tilhørighet er hvor du er oppvokst og i hvilken gruppe i samfunnet du føler en tilknytting til. Forskjellen betyr derfor at med å identifisere seg med for eksempel et fotballag så betyr det at du som person setter dette fotballaget som en del av personligheten. Å føle tilhørighet til et fotballag betyr det samme fordi å føle tilhørighet til et fotballag betyr at du føler deg tilknyttet en gruppe som heier på samme fotballag. Derfor betyr disse begrepene nesten det samme og begrepene kommer også til å overlappe senere i oppgaven.

Min hovedproblemstilling er å se på tilhørighet som mennesker lokalt og regionalt har til Rosenborg Ballklub. Rosenborg har utviklet seg som fotballag siden de slo igjennom i 1960. Da var de et av flere gode lag i Trøndelag, men var ikke regnet som det beste. De hadde stor konkurranse innad i samme by og da er det kanskje naturlig at de menneskene som identifiserte seg med klubben var fra lokalmiljøet på Rosenborg og Møllenberg. Nesten 40 år senere hadde Rosenborg blitt en profesjonell klubb som skulle spille kvartfinale i Champions League. De var dominerende i Norsk fotball og vant seriegull hvert år fra 1992-2004. Da var

¹ Hentet fra. Dictionary cambridge.org, søkte på ”affiliation” oversatt til engelsk fra ”tilhørighet”. (hentet 22. Oktober 2016) <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/affiliation>.

² Store norske leksikon, *Identitet*, sist oppdatert 24. Februar 2015. (Hentet 28 oktober 2016). <https://snl.no/identitet>

de plutselig Norges bidrag i Europeisk fotball og tilhørigheten var derfor ikke bare de som bodde på Rosenborg og Møllenberg, men hele Trondheim, Trøndelag og kanskje mange i Norge. Den kronologiske avgrensingen blir derfor fra cupgullet i 1960. Dette er et naturlig skille da det var første gangen laget klarte å vinne noe i norsk fotball. De var også det første laget fra Trøndelag til å vinne et cupgull og det ble naturlig å starte med 1960. Jeg velger å ikke ha noe skille fremover fordi jeg har med informasjon helt frem til dags dato, men analysen går frem til 2007.

Det å velge Rosenborg Ballklub gjør at det er naturlig å kunne sammenligne med en annen klubb i Norge. Valget falt dermed på Brann. De to klubbene har likt potensialet, og det blir spennende å se om det er likheter eller forskjeller. Brann er den største klubben i Bergensregionen og har vært dominerende her i lang tid akkurat som Rosenborg. Brann blir derfor også en del av min oppgave for å se om det er likheter og forskjeller i analysen for klubbene. Avgrensingen for Brann blir fra 1963. Da tok Brann gull for andre året på rad. Etter dette skulle det gå over 40 år til neste seriegull. Det er også hendelser i nyere tid som blir viktig for oppgaven. Dette er for eksempel seriegullet til Brann i 2007 og nedrykket i 2014.

1.1 Problemstillingene

Min hovedproblemstilling er omtalt i delkapitlet over og lyder slik: Hvordan har tilhørigheten til Rosenborg Ballklub forandret seg lokalt og regionalt fra 1960 til i dag? Med dette spørsmålet mener jeg hvordan mennesker lokalt i Trondheim og regionalt i Trøndelag forholder seg til fotballaget Rosenborg. Det kan også diskuteres nasjonalt ved enkelte hendelser. Mest aktuelt er det etter prestasjoner i Europa. Ved å finne ut dette kan jeg se hvor langt nettverket til Rosenborg strekker seg fra Trondheim. Da de hadde gjennombruddet sitt i 1960 var de ikke engang størst i byen og hadde også hatt konkurranse fra Steinkjer i Trøndelag. I 1977 Rykket Rosenborg ned fra eliteserien til 2 divisjon, mens Steinkjer rykket opp til Eliteserien. Dette kunne vært et vendepunkt i trøndersk fotball, men de byttet plass allerede sesongen etter og Rosenborg har siden den gang ikke vært dårligere enn andre lag fra Trøndelag på tabellen. Strindheim var oppe i den øverste divisjonen på midten av 1990 tallet, men var aldri i nærheten av å true Rosenborg.

Min andre problemstilling er å se hvordan tilhørigheten til Brann er lokalt og regionalt fra 1962 til i dag? Brann har et stort nedslagsfelt rundt Bergen med potensielle mennesker som kan identifisere seg med laget fra Bergen, men om de gjør det er en annen ting. Med denne

problemstillingen kan jeg se på likheter og forskjeller i analysen av de to klubbene. Dette gjør at min tredje problemstilling handler om likheter eller forskjeller i de to klubbene og om hvordan dette har utviklet seg fra starten av 1960-tallet og til i dag. Min fjerde problemstilling handler om hva supporterne selv synger under kampene. En ting er hva klubbene og media selv skriver, men en annen ting er hva supporterne mener. Dette kommer frem med supportersanger. De kan fortelle mer om hvordan tilskuerne ser på situasjonen og om det er lokal tilhørighet i egen by eller om det strekker seg til regionen eller kanskje en landsdel. Ved å gjøre en tekstanalyse av supportersanger kan supporterens syn bli fremlagt og telle i en slik oppgave.

1.2 Metoder

Hovedkildene mine kommer til å være aviser. Metoden for å kunne gjennomføre forskningen er å se på overskrifter, sitater eller andre elementer rundt enkelte hendelser som kan vise til tilhørigheten til klubben på et lokalt, regionalt eller nasjonalt nivå blir fremhevet. Dette vil gjøre at det blir mange kilder som må gjennomgås. Undersøkelsene vil være både kvalitative og kvantitative. Den kvalitative vil handle om aviser og avisinnhold, mens den kvantitative metoden går på tilskuertallene i perioden 1960 til i dag. Analysen har i enkelte tilfeller vært vanskelig å gjennomføre så i enkelte tilfeller har jeg valgt å tolke overskrifter og sitater som kan gi en positiv eller negativ respons til tilskuerne. Dette kan resultere i en større supporterskare enn de opprinnelig hadde eller færre supportere. Da vil en negativ rettet kommentar eller artikkel kunne gjøre at færre vil identifisere seg med et fotballag og velger å forholde seg nøytral. Ved å ta med tilskuertall vil det være enklere å komme frem til resultater sammen med sekundærlitteratur. Min oppfatning er at oppgaven ga klarere svar ved at jeg tok med kvantitative data som kunne støtte analysen enn uten. Ved å gjennomføre denne metoden vil det være Adresseavisen og Bergens Tidende som vil være avisene i fokus. Det er disse avisene som har fulgt Rosenborg og Brann tettest og er også de som er byenes største aviser.

Andre del av oppgaven vil handle om supportersangene. Her vil jeg gjøre en analyse og prøve å bryte opp teksten for å finne ut hva supporterne til Brann og Rosenborg faktisk synger om. Handler det om byen de er fra eller regionen? Vil sangene dreie seg om identiteten til byen eller vil hele regionen eller landet være nevnt. Dette vil kunne hjelpe i å kunne støtte opp under hovedproblemstillingen og også gi svar på problemstillingen angående

supportersangene. Denne analysen kan gi svar på om tilhørigheten bare kan spores lokalt eller om det også åpnes opp for regional tilhørighet.

1.3 Oppgavens struktur

Denne oppgaven startet med å ta opp tema og problemstillingene i oppgaven. I kapittel 2 tar jeg opp relevante teorier som er relaterte til problemstillingen og forskningsspørsmålene mine. Her er identitet et nøkkelbegrep og jeg ønsker å fremstille både det generelle i begrepet og regional identitet. Videre tar jeg for meg begrepet sammen med sport og spesielt fotball. I kapittel 3 skal jeg ha en realhistorisk fremstilling av sekundærlitteratur. Dette er bøker som er skrevet om klubbene og der har jeg hentet ut relevant informasjon som kan brukes i oppgaven. Kapittel 4 og 5 bygger videre på sekundærlitteraturen fra kapittel 3. Her blir det gjennomført en analyse av avisinnhold fra Adresseavisen og Bergens Tidende. Kapittel 4 handler om Rosenborg og kapittel 5 er viet til Brann. Her deler jeg inn i like perioder slik at de kan ses opp mot hverandre. Kapittel 6 blir siste del av forskningen med en tekstanalyse av supportersangene. Kapittel 7 blir et drøftingskapittel der jeg tar for meg teoriene i kapittel 2 og resultatene av analysen i kapittel 4, 5 og 6 opp mot problemstillingene slik at det blir en rød tråd i oppgaven.

1.4 Oppgavens avisgrunnlag

Aviser er valgt som hovedkilde fordi den tar samtidas puls. Den skrives akkurat etter hendelsene og ikke i ettertid som andre publikasjoner som handler om de to klubbene. Innholdet viser hva som anses som relevant, og hva som vekker interesse hos mennesket.³ Jeg har valgt en hovedavis fra Bergen og en fra Trondheim. Adresseavisen er Trøndelags største avis og ble utgitt for første gang i 1767.⁴ Den har et opplag per 2015 på 57 522 daglig trykte aviser og dekker begge trøndelagsfylkene.⁵ Dette er hovedavisen i Trøndelag og blir derfor den viktigste kilden for å finne ut omdømmet til Rosenborg Ballklub i Trøndelag. Antall trykte aviser hadde en topp rundt 1997 og har siden den gang sakte mistet daglige lesere. I dag leser mange aviser på nett og bruker derfor ikke avisene på samme måte som før år 2000. Det viser imidlertid at Adresseavisen er en av de største avisene i Norge i dag og dekker hele Trøndelag i sin dekning.

³ Gunnar Christie Wasberg, *Pressen som historisk kilde, avisene og deres bakgrunn*, Oslo 1981-1982: 129.

⁴ Polarismedia.no, *-gruppen* (aksessert 22. Juni 2016). <http://www.polarismedia.no/vare-selskaper/-gruppen/>

⁵ Medianorge.uib.no (aksessert 22. Juni 2016). aksessert 22. Juni 2016. <http://medianorge.uib.no/statistikk/medium/avis/190>

Bergens Tidende er Bergens største avis og på samme vis som Adresseavisen så har de dekket Brann sin utvikling i alle årene som jeg er ute etter å finne informasjon om. De har per 2015 58 752 daglig trykte aviser og er dermed større enn Adresseavisen og de er henholdsvis Norges tredje og fjerde største avis i 2015.⁶ Bergens Tidende er den viktigste avisen på Vestlandet og ble for første gang utgitt i 1868.⁷

1.5 Oppgavens relevans

I dag er det mange institusjoner som formidler historie. Skolen er en av disse institusjonene som formidler historie og det er i denne retningen jeg personlig kommer til å få brukt mine historiekunnskaper.⁸ Skolen er en forbruker av historien med historiefaget, men de er også en distributør ved at de skal formidle historien videre. Media er en annen distributør da aviser kan bruke historien for å fremme enkelte situasjoner eller bruke historien på andre måter. I oppgaven har jeg brukt aviser slik at jeg kan erfare hvordan avisene formidler historien selv om det var dagsaktuelle hendelser. Skolen består av disiplinering på den ene siden og et potensial til frigjøring på den andre siden. Dette mener Stugu er rammevilkårene til historieundervisningen.⁹ Med disse rammevilkårene må du på den ene siden være kritisk å tenke at historien blir som regel beskrevet subjektivt, men samtidig så er det opp til tolkningen av historien som gir utvikling.

Formålet med denne oppgaven er å finne ut i hvor stor grad det er lokal og regional tilhørighet for fotballklubbene Rosenborg og Brann. Ved en slik oppgave kan identitet og tilhørighet være relevante begreper fra historiefaget. Når jeg skal bli lærer så vil disse begrepene være relevante for meg i senere undervisning. I læreplanen står det at elevene skal forstå hvordan media påvirker oppfatningen av fortid og nåtid. Et annet punkt er at etter vg2 skal elevene i den videregående skole kunne blant annet dette læringsmålet: *Finne og vurdere historisk materiale som kilder i de historiske fremstillinger.*¹⁰ Med dette læreplanmålet kan jeg si at

⁶ Medienorge.uib.no, *Bergens Tidende* (aksessert 23. Juni 2016). Tallene er utelukkende basert på papirutgavene. Både og Bergens Tidende har utviklet nettutgavene til å tiltrekke seg mange daglige lesere på nettet i dag.

⁷ Store norske leksikon, *Bergens Tidende* (aksessert 23. juni 2016).

⁸ Ola Svein Stugu, *Historie i bruk*:124.

⁹ Ibid: 125.

¹⁰ *Læreplan i historie-fellesfag i studieforberedende utdanningsprogram- kompetansemål*” Sett 07.11.2016 <http://www.udir.no/kl06/HIS1-02/Hele/Kompetansemaal/etter-vg2-studieforberedende-utdanningsprogram>

dette er relevant for meg som historielærer ved se på tema identitet vil dette være relevant for meg både som lærer i skolen og på generell basis.

Dette tema er aktuelt fordi det er et tema som interesserer mange, og ved å skrive om fotballklubber på en slik måte kan dette føre til mer forskning på området. Fotball er et tema som er populært og som mange engasjerer seg for. Dette gjør min oppgave relevant for både meg og andre. Forskjeller i byene Trondheim og Bergen i form av å føle tilhørighet til et fotballag kan også brukes til å se på forskjellige byer mot hverandre og forskjeller i landsdeler i Norge.

2.0 Teori

I denne oppgaven skal jeg bruke ulike teorier om identitet som kan relateres til tema på oppgaven. Jeg skal strukturere det ved at jeg først går igjennom identitet og tilhørighet som begreper. Disse er nevnt i forrige kapittel, men skal ses nærmere på. Her skal jeg definere og gjøre rede for begrepet og bruken av identitet. Deretter skal jeg ta for meg regional identitet. Dette er et vidt begrep og jeg skal også beskrive hvordan jeg kan bruke dette i min oppgave. Deretter går jeg gjennom sport og identitet sammen. Dette fordi på dette området er det gjort en del forskning og her kan ulike teorier hjelpe meg i oppgaven.

2.1 Generelt om identitet

Begrepet identitet kan bety to forskjellige ting. Den første brukes til å forklare hvordan to ting er like for eksempel kan to tvillinger være identiske. Den andre kan beskrives om hvordan identitet har med selvforståelse og selvtolkning å gjøre.¹¹ Knut Kjeldstadli tar for seg begreper som identitet og tilhørighet. Tilhørighet kan gjelde det stedet du bor eller er oppvokst. En som er oppvokst i Trondheim har derfor en tilhørighet til byen. En felles fortid kan også binde folk sammen. Dette er det mange eksempler på og et eksempel kan være et symbol som har historisk verdi som et kommunevåpen. Her har Lillehammer en birkebeiner – til minne om birkebeinerne som gikk på ski over fjellet med Håkon Håkonsson. Slik tilhørighet fører til at du hører til i en kommune, region eller nabolag. Et annet poeng er at det ikke bare er geografi som binder folk sammen fordi tilhørighet kan også menes ved å høre til i en gruppe. En gruppe kan for eksempel være fans av et fotballag. Denne gruppa samler mennesker som enes om denne felles interessen, men kan tilhøre forskjellige geografiske områder til vanlig.¹² Et eksempel fra nasjonal tilhørighet fotball kan være da Norge slo Brasil under VM i 1998. Det er en historisk identitet som ingen kan ta fra oss nordmenn og som binder oss sammen rundt denne hendelsen. Dette var uavhengig om du var i Frankrike eller om du så på kampen eller ikke.¹³

Identitet er et begrep som kan brukes i mange sammenhenger. Philip Gleason beskriver identitet i artikkelen ”identifying identity: A semantic history”. Han betegner begrepet som omfattende og begrepet har også utviklet seg fra det for første gang ble brukt i det engelske språket på 1600-tallet. Identitet har blitt brukt i mange sammenhenger men det som er

¹¹ Stugu 2010: 36

¹² Knut Kjeldstadli, *Fortida er ikke hva den engang var, en innføring i historiefaget*. Oslo 2013: 23

¹³ Matti Goksøyr, *Hva er fotball*, Oslo 2014: 88.

relevant i denne oppgaven er identitet opp mot samfunnet rundt. Han beskriver det som vanskelig for mange fordi mange ikke passer inn i den ideologien som tilhører nasjonen. Da kommer identitetsproblemer inn. Dette går ut på at du hører til en del av samfunnet, men din personlighet og identitet samsvarer ikke helt med resten av samfunnet.¹⁴ Et annet element med identitet er kollektiv identitet. Stugu beskriver at du ikke kan ha en identitet uten et minne og det samme gjelder med kollektiv identitet. Kollektiv som deler de samme minnene blir kalt minnefelleskap. De samme minnene er et sentralt grunnlag for felleskapet og identiteten rundt felleskapet. Dette skiller den grupperingen fra andre som ikke deler de samme felles minnene.¹⁵

2.2 Regional identitet

Regional identitet er et begrep som kommer til å bli brukt i denne oppgaven og under skal jeg gjøre rede for begrepet og beskrive hvordan regional tilhørighet kan brukes i denne oppgaven. En definisjon på regional identitet kan være: ”Ein region blir ofte forstått som eit område med felles topografiske, næringsøkonomiske eller kulturelle kjennetegn”.¹⁶ En storbyregion kan ofte forstås som en funksjonell region, som betyr at de områdene innenfor regionen utfyller hverandre økonomisk og at det er en gjensidig avhengighet av hverandre. I følge definisjonen så kan Stjørdal tilhøre trondheimsregionen, men ifølge statistisk sentralbyrås inndeling blir dette en region i seg selv. Et hjelpemiddel for å kunne dømme om Stjørdal kan defineres som samme region som trondheimsregionen kan være å bruke uttrykket identitetsregioner. Dette kommer fra etnisk og kulturell likhet for et område. Felles etnisk bakgrunn, språk og historie skaper felles identitet som gjerne oppstår innenfor en naturgeografisk region. Denne definisjon gjør at kulturelt kan de regionene som er satt av for eksempel statistisk sentralbyrås overlapp med hverandre.¹⁷

Regional identitet blir et viktig begrep i min analyse og derfor skal jeg legge frem hvordan jeg ønsker å bruke begrepet i min analyse. Det første blir å se på hvilke type ord forfatterne legger i artiklene sine. Det kan selvfølgelig være tilfeldig, men hvis de bruker ”trøndere” så tyder dette på at det refererer til hele Trøndelag som en helhet og ikke bare Trondheim som en by. Hvis forfatterne bruker Trondheim som begrep for å beskrive en hendelse så betyr dette at det

¹⁴ Philip Gleason, *Identifying identity: A semantic History, The Journal of American history* vol 69 no 4 Mars 1983: 927.

¹⁵ Stugu 2010: 38

¹⁶ Ola Svein Stugu: 2005. *Identitet – en ressurs for konkurransedyktige storbyer og storbyregioner?*:2.

¹⁷ Ibid: 3.

gjelder mest for de lokale i Trondheim by og ikke i regionen. Bruker forfatterne Trøndelag betyr det nesten det samme som trøndere i den forstand at begrepet regional identitet er i fokus og ikke lokal identitet. Jeg har valgt å fokusere på region og ikke distrikter selv om dette også er et nyttig begrep for å avgrense geografisk. Det er derimot lite som er skrevet om distriktene i Trøndelag i avisene som har med fotballtilhørighet å gjøre og derfor falt valget på regional identitet. Med regional identitet mener jeg hele Trøndelag inkludert Trondheim. Det er ikke slik at det enten er lokal eller regional tilhørighet. I tillegg legger jeg til at bruken av ordene ”trøndere” og ”trondhjemmere” blir brukt. I dette tilfellet er ”trondhjemmere” betegnelsen for de som bor i Trondheim, mens trøndere er en fellesbetegnelse for alle som bor i landsdelen. I Bergen er det bergensere som tilsvarer trondhjemmer og vestlending som tilsvarer hele regionen.

2.3 Identitet og fotball

Nasjonal og regional identitet er viktige begreper for denne oppgaven og to som har skrevet om temaet i Norge er Matti Goksøyr og Hans K. Hognestad. Hans K. Hognestad har skrevet et kapittel i boka ”Sport, dance and embodied identity” som heter ”long-distance football support and liminal identities among Norwegian fans”. Her beskriver han hvordan norske supportere har et kjærlighetsforhold til engelsk fotball og at dette kan overstige den kjærligheten de har for den lokale klubben i Norge. Et eksempel på dette var da Brann møtte Liverpool i cupvinnercupen i 1997 og da Rosenborg møtte Chelsea i 2007. I disse to tilfellene er det supportere som holder med begge lagene og som sliter med å velge hvilket lag de føler mest tilhørighet til.¹⁸

Hognestad tar opp hvordan det er mulig at norske supportere har et like sterkt og noen ganger sterkere forhold til et lag i England enn det lokale laget. Det er mange grunner til akkurat dette og innføringen av tippekampen er nok en av de største grunnene. Det er ikke slik i Norge at supporterne velger lag vilkårlig. De fleste velger sitt lokale eller regionale lag. Det er det laget de har tilhørighet til og dessuten er det som regel i ditt nettverket ved at andre i samme området heier på samme lag. Det finnes unntak, men det er ikke vanlig slik norske fans har til engelske lag. Det er sjeldent at en fra Oslo begynner å heie på Tromsø, men for å finne ut dette må det være andre undersøkelser og metoder enn denne oppgaven. Hognestad tar opp hvorfor mange har større tilhørighet til klubblagene enn landslaget. Noe av årsaken

¹⁸ Hans Hognestad, *Long-distance football support and liminal Identities Among Norwegian Fans, I Sport, Dance and embodied identities*, London 2003: 108.

mener han er fordi klubblaget spiller kamper jevnlig, mens det går lang tid mellom hver gang landslaget spiller kamper. At tilhørigheten blir større mot et lokalt lag er da bare naturlig. Da spiller det heller ingen rolle om spillerne på det laget ikke er lokale. I dagens fotball er det fri flyt av spillere og det finnes mange utenlandske spillere i norske klubber, men Hognestad skriver at dette ikke har så stor innvirkning på tilhørigheten til laget. Dette er så lenge spillerne presterer. En Manchester United supporter kommenterer det slik: "I don't care if the player comes from Kristiansund or Kuala Lumpur so long as the player has proven his quality to perform in the red shirt ... Real supporters support the club. The national origins of the players are no relevance". Dette sitatet bekrefter det Hognestad mener og kan også overføres til norsk fotball.¹⁹

Goksøyr skriver også om at det regionale tilhørighet kan være viktigere enn nasjonal tilhørighet.²⁰ Dette er relevant da dette betyr at tilhørigheten for trøndere til Rosenborg kan overstige tilhørigheten til landslaget. På den andre siden kan det også som Hognestad skrev at tilhørigheten kan være enda større til et engelsk lag enn Rosenborg. Det kan også være en utfordring for norske klubber hvis de for eksempel skulle møte et engelsk lag. Da er det mange som støtter det engelske laget fremfor sitt lokale lag. I dagens samfunn er det ikke nødvendigvis at tilhørighet har geografiske hindringer. Goksøyr omtaler dette som splittet identitet.²¹ Som oftest er det den lokale klubben som er den klubben som du oftest identifiserer deg med.

Goksøyr har også beskrevet lokal og regional identitet. Mange tenker på fotball når tettstedet Sogndal nevnes, det samme kan sies om Leeds. Klubber blir representanter for en by, deler av en by, deler av befolkningen eller sosiale klasser. I Oslo har det tradisjonelt vært delt mellom Lyn i øst og Vålerenga i vest.²² I Tyskland betyr lokalsamfunnet mye for klubbene, men her fungerer det også motsatt at klubbene betyr mye for lokalsamfunnet. Dette gjelder iallfall i Ruhr området i Tyskland. Et fotballag kan være samlende i lokalsamfunnet og kan samle folk med ulike sosiale klasser, jobber, religion, etnisitet osv. Dette skjer i dette området i Tyskland og kan overføres til hvordan det er i Norge.²³

¹⁹ Hognestad 2003: 100.

²⁰ Goksøyr 2014: 91.

²¹ Ibid: 94.

²² Ibid: 91.

²³ Siegfried Gehrmann, *Football and identity in the Ruhr: The case of Schalke 04, i Game without frontiers*, Aldershot 1994: 200.

Regional identitet blir også et eksempel på identitet i nærområdet. Et eksempel på regional tilhørighet i fotball var da Bodø/Glimt vant det første cupgullet for et lag fra de tre nordligste fylkene i Norge. Dette skjedde i 1975 og da var det mange som følte en tilhørighet til Bodø/Glimt fordi de syntes det var fint at et lag fra nord hadde vunnet. For lag som Rosenborg som har lang vei til de nærmeste konkurrentene så har de et enormt potensiale i nærliggende områder, mens det er kanskje vanskeligere for andre lag på Østlandet hvor det ikke er langt geografisk til andre rivaliserende lag.²⁴

Nasjonal identitet er viktige med tanke på landslaget i fotball. Klare eksempler på nasjonal identitet var da Norge slo Brasil under VM i fotball i 1998 og da Norge arrangerte VM på ski i 2011. Dette kan vekke nasjonalfølelsen og kan være veldig samlende for det enkelte landet. Som jeg har skrevet før, er det mange supportere som identifiserer seg mer mot det lokale fotballaget enn mot landslaget. En landskamp, er som Goksøyr beskriver, det en mulighet for folket til å være nasjonalister i 90 minutter med følelser og tilhørighet til nasjonen du er fra.²⁵ Et annet eksempel fra klubb fotballen i Norge er at det er bred uenighet supporterne imellom om at de skal heie på hverandre når de skal spille i Europa. Etter at Rosenborg klarte å komme til Champions League var det noen som påsto at alle nordmenn som var glade i fotball skulle heie på Rosenborg fordi de var Norges bidrag i Europa. Mange supportere fra rivaliserende lag gjorde ikke dette og det har vært og er et stort diskusjonstema.²⁶

Tilhørighet er et begrep som kanskje ikke er det første du tenker på når det kommer til fotball, men det er relevant når du ser på mine problemstillinger. ”Kampen om tribunen, fotball, identitet og makt” er en bok som gir noen gode teoretiske perspektiver som kan brukes i oppgaven min. Som Matti Goksøyr forteller det så finnes det ulike begreper for de forskjellige kategorier av tilskuere. Her blir de delt inn i fire kategorier: Supportere, tilhengere, fans og flanører. Her blir de definert ved at supportere er aktive og setter klubben fremst, tilhengere har en tilhørighet til laget, men trenger ikke å følge med fra stadion. Det samme gjelder flanører som helst vil sitte å se kampene hjemmefra og ikke har et forhold til stadion laget spiller på. De mest aktive supporterne er fans. Disse er de som først og fremst ønsker å bli

²⁴ Goksøyr 2014: 92.

²⁵ Ibid: 97.

²⁶ Nr.no, derfor håper jeg Rosenborg taper i kveld og Nr.no, RBK suksess viktig for norsk klubb fotball (aksessert 20 September 2016).

identifisert med klubben og er mest aktive under kampene. Selv om de blir kategorisert forskjellig, så ønsker alle disse gruppene å bli identifisert med klubben og heier på laget.²⁷

I et kapittel i boka ”Kampen om tribunen, fotball, identitet og makt” argumenterer forfatteren for at fotballen kan på mange måter forstås som en religion. ”Fotballen kan forstås som et uttrykk for et moderne sekulære menneskets religiøse lengsel”.²⁸ Forfatteren vil fremme fotballkampen som et ritual fylt med religiøsitet. På kampdagen vil det ofte møtes mennesker for en matbit, en øl eller bare møtes før kampen. Når du ankommer stadion vil du møte andre mennesker i samme situasjon og danne et større felleskap. Du vil i tillegg ha med deg supporterutstyr eller i det minste ha på deg farger som viser hvilket lag du holder med. I dette tilfellet blir stadion et symbol på klubben og symbolet som supporterne samler seg rundt. Da blir klubben en identitetsmarkør som er viktige for folk hver 14 dag da det er kamp på stadion. Under kampen foregår det sanger og kamprop som skal vise støtte til eget lag å få de til å yte litt mer, samtidig som det er et ønske fra tilskuernes sin side å være med på et slikt felleskap. I slike tilfeller møtes mange forskjellige typer mennesker som er forskjellig på mange punkter, men de samles om fotballen og skaper et felleskap på kamper.²⁹

²⁷ Richard Giulianotti, *Supportere, tilhengere, fans og flanerere – en taksoom over tilskueridentiteter i fotball. I Kampen om tribunen, fotball, identitet og makt* 2012 Oslo/Trondheim: 43.

²⁸ Robert Eriksen, *Da Gud kom på banen – en studie av fotball og religion. I Kampen om tribunen, fotball, identitet og makt* 2012 Oslo/Trondheim: 120.

²⁹ Ibid: 121.

3.0 Kort om klubbene

Her skal jeg kort gjengi de viktigste hendelsene av historiene til klubbene som er relevante for min oppgave. Begge klubbene har stolte historier, men her prøver jeg å holde meg til relevante hendelser og utsagn fra klubbene og forfatterne.

3.1 Publikasjoner om Rosenborg

Rosenborg Ballklub ble stiftet i 1917 og er kjent for mange for sine mange triumfer i norsk fotball. Det er den mestvinnende fotballklubben i Norge med 22 seriegull, 11 cupgull og flest deltagelser av norske lag i Champions League.

Ola Svein Stugu har skrevet et kapittel om Rosenborg i Trondheims historie. Her beskriver han hvordan Rosenborg sitt inntog i toppen av norsk fotball på 1960 tallet var en blanding av en gylden årgang, godt lederskap og lav konkurranse fra konkurrerende lokale klubber. I tillegg hadde laget en rekke fargerike personligheter som ble godt mottatt av publikum. Han beskriver også hvordan sirkelen av de som identifiserte seg med byens fremste lag hadde forandret seg på grunn av bilens inntog. En utflytta trondhjemmer kunne dermed kjøre fra Oppdal og til Trondheim på kampdag og kunne også ta med seg andre som også identifiserte seg med laget fra Trondheim og reise til hjemmekamper. Dette gjorde at flere kunne indentifiserer seg med byens beste lag og med Rosenborg sitt gjennombrudd på 1960-tallet fikk de fort denne tittelen.³⁰

Stugu har også skrevet et lite kapittel om Rosenborg i Trøndelags historie. Her tar han opp hvorfor Steinkjer ikke beholdt sin posisjon som ledende i Trøndelag. Rosenborg ble ledende i Trondheim ved cupgullet i 1960. Derimot var Steinkjer en konkurrent og det var et spørsmål hvordan Rosenborg kunne bli ledende i landet. Svaret som Stugu kommer med går på sentralisering. I Trøndelag har du et sentrum i Trondheim og du har perifere steder som Steinkjer , selv om det også er en by. ”Bon´laget inant” kunne ikke bli identifikasjonsobjekt for fotballinteresserte trondhjemmere. Et annet punkt han skrev om var at idrettslig fremgang kunne være et fint symbol å samle seg rundt. Skiidretten var forholdsvis smal på verdensbasis

³⁰ Ola Svein Stugu 1997, *Rosenborg – fra bydelsklubb til landsdelssymbol*, i *Trondheims historie bind 6*:365-366.

og det var enklere med fotball. En klubb som kunne stå for trøndersk styrke og samhold kunne være en god pådriver for et stort og entusiastisk hjemmepublikum.³¹

Carl Henrik Grøndahl har også skrevet artikler i et tidsskrift fra Dyade i 1992. Her beskriver han cupeventyret i 1960 som starten på en bevegelse. En av grunnene til at suksessen fortsatte var at mange gode fotballspillere fra Østlandet valgte å studere på NTH og kunne dermed bli Rosenborgspillere.³² Det påpekes det at Rosenborg har supportere som drar lang vei for å se laget. Profiler er viktige for alle lag. Odd Iversen var en stor profil og tilskuertallene sank merkbart etter at han dro til Belgia.³³ En undersøkelse viser hvem som er på Rosenborg sine hjemmekamper fra 1991. Denne viser at av 20 000 tilskuere, så er det 3 000 som ikke bor i Sør-Trøndelag, 12 000 som bor i Trondheim og 5 000 som bor i distriktene i Sør-Trøndelag.³⁴ Dette tallet skal bli diskutert i siste kapittel.

En annen som har skrevet om Rosenborgs historie er Nils Arne Eggen. Han har skrevet boka *Godfoten* og beskriver her både Rosenborg sin historie og hvordan han ser på historien fra sitt eget synspunkt. Han har satt opp en tabell hvor det er tydelig at det er sammenheng mellom tilskuertallene og antall scoringer det samme året. I 1969 under George Curtis scoret Rosenborg 36 ganger og det var 13948 tilskuere i snitt på Lerkendal dette året. Neste år scoret de bare 15 mål og hadde 7959 tilskuere i snitt. Dette er konkrete tall som skal drøftes i siste kapittel av oppgaven. Med defensiv fotball i 1969 begynte det for alvor å vise seg i 1970 da antall scoringer og tilskuertall gikk drastisk ned. Dette betyr at Nils Arne Eggens sitat om at Rosenborg skulle spille ”offensiv, artig, attraktiv og publikumsvennlig fotball” har noe for seg fordi uten dette vil ikke publikum komme å se på.³⁵

Et av postulatene som Eggen har utformet er svært relevant for problemstillingene i denne oppgaven: ”Rosenborg skal først og fremst være et lag av trøndere og for trøndere”. Han skriver videre at selv om grensene for hva som betegnes som trøndere gikk helt til Ghana, men hoveddelen av stammen i laget skal bestå av trøndere som er oppfostra og utviklet i nærmiljøet og Rosenborg. Rosenborg setter også pris på alle ”skaptrønderne” som føler

³¹ Ola Svein Stugu 2005, *Rosenborg – frå bydelsklubb til landsdelssymbol*, i *Trøndelags historie bind 3, Grenda blir global 1850-2005*. Trondheim 2005: 458-461.

³² Carl Henrik Grøndahl i Dyade tidsskrift nr. 2 1992. *Rosenborg! Bak mytene*: 3-7.

³³ Ibid: 22.

³⁴ Ibid: 26.

³⁵ Nils Arne Eggen, *Godfoten, Samhandling – veien til suksess*, Finland 1999: 71.

tilhørighet når vi representerer hele nasjonen i Champions League. Når publikum opplever at noen fra hjemtraktene spiller på Rosenborg gjør det at tilhørigheten til Rosenborg styrkes og at sjansen for at folk fra hjemstedet reiser inn til Trondheim på kampdag. I følge Eggen er det derfor det er viktig at det er flere spillere fra utkantstrøk i Trøndelag på Rosenborg laget. Dette er noe av årsaken til at hvis det er 20 000 tilskuere på Lerkendal har flere enn 10 000 av dem kjørt en time eller mer for å se kampen.³⁶

En bok som tar for seg nesten hele historien til Rosenborg er boka ”Rosenborgs historie” som er skrevet av Geir Svardal.³⁷ Den er skrevet i anledningen 90 års jubileet til Rosenborg i 2007. Da Rosenborg kom til cupfinalen i 1960 ble det en omveltning i den trønderske befolkningen. Trønderne var vant til idrettshelter, men de var ikke vant til at heltene var fotballspillere fra Rosenborg. Spillerne ble stoppet på gata og avisene hadde tette reportasjer av spillerne. De fra området Rosenborg i Trondheim var ekstra stolte over tilhørigheten til stedet og dermed også klubben.³⁸

I anledning cupfinalen 1960 hadde Adresseavisen en konkurranse der leserne skulle komme med forslag til heiarop for cupfinalen. Vinnerforslaget var slik:

”ROSENBORG må vinne nå-
det forlanger store stå
Odd med pilen spælles sønder-
Det skal kule til en trønder
ROSEN – ROSEN – ROSENBORG!

Den første finalen endte uavgjort og dermed måtte det spilles enda en cupfinale helgen etter. Overføringer fra kampen ville overføres direkte på alle kinoene i Trondheim. I motsetning til den første finalen så kunne også folk i Steinkjer, Stjørdal, Røros, Brekstad, Leksvik og Surnadal få med seg finalen da kampen ble overført direkte på kinoene. ”Rosenborg var ikke lenger et bydelsfenomen, ei heller et Trondheims-fenomen – det rørte ved noe i hele regionen” uttalte formannen i Rosenborg Eilif Pettersen. Det som formannen beskriver her er at hele regionen er nedslagsfeltet og regional tilhørighet er tydelig ut ifra det han sier. Den

³⁶ Eggen 1999: 100.

³⁷ Geir Svardal, *Historien om Rosenborg Ballklub 1917-2007*, Trondheim 2007.

³⁸ Ibid: 75.

andre finalen vant Rosenborg og sikret seg dermed Trondheim og Trøndelag sitt første cupgull noensinne.³⁹

En av stifterne i 1917 Arnold Buran uttalte i 1965 at det var ikke som i 1917 da alle kjente alle i klubben. I dagens RBK var det mange som kom fra ulike deler av både Trøndelag og Norge. ”Men ellers så kommer de jo fra byen, og fra bondelandet. Ja, til og med fra Enebakk og Sørumsand, og gudene vet hvor. Han keeperen er fra Gudbrandsdalen til og med... Bare de oppfører seg som folk når de har på seg Rosenborg – drakta, kan de komme fra Bergen for min del”.⁴⁰

Første seriegullet til Rosenborg kom i 1967. Litt over 12 000 tilskuere overvar kampen som sikret seriegullet i 1967, men to uker tidligere hadde over 26 000 tilskuere vært på tribunen under semifinalen i cupen mot Brann som sikret Rosenborg muligheten til å sikre seg sin første ”double”. ”Det forteller noe om hvilket potensial som fins i byen og distriktet” sa Eldar Hansen og Nils Arne Eggen da de studerte publikumstallene. De tapte den påfølgende cupfinalen 4-1 mot Lyn og måtte vente litt med å sikre seg ”the double” for første gang.⁴¹

Et nytt seriegull ble sikret i 1969 under George Curtis som trener, men tilskuertallene var markant lavere enn årene før. Noe av sammenhengen kan det ha at laget bare scoret 36 mål i sesongen. Året etter mistet de enda flere tilskuere og den defensive tilnærmingen til Curtis så ikke ut til å fenge publikum i Trondheim og Trøndelag. 15 mål scoret de i 1970 sesongen. Året etter fikk Nils Arne Eggen ansvaret og sørget for klubbens første the Double med blant annet Bjørn Wirkola på laget.⁴²

En av de største nedturene Rosenborgs historie skjedde i 1977. Da rykket klubben ned fra Eliteserien og dette kunne ha vært begynnelsen på slutten for Rosenborg som toppklubb. Steinkjer rykket opp samme år som Rosenborg rykket ned. Rosenborg skulle også møte naboklubben Strindheim i 1978 og kunne fort mistet tronen i Trøndelag i denne perioden. Rosenborg kom seg ut av problemene og rykket opp på første forsøk. Etter dette opprykket har de ikke rykket ned igjen og bare Lillestrøm har vært flere sammenhengende år i den øverste serien i Norge enn Rosenborg.

³⁹ Svartdal 2007: 81.

⁴⁰ Ibid: 105.

⁴¹ Ibid: 109-110.

⁴² Ibid: 121.

Den neste store hendelsen skjedde i seriefinalen mot Lillestrøm på Lerkendal 12. Oktober 1985. Rosenborg måtte vinne for å ta seriegull, mens Lillestrøm klarte seg med uavgjort. Trond Sollied scoret det avgjørende målet som gjorde at Rosenborg vant 1-0 og vant seriegull for første gang siden 1971. Publikumsrekorden på Lerkendal kom også denne dagen med 28 569 tilskuere.

Høsten 1995 kvalifiserte Rosenborg seg for Champions League for første gang. Dette var en bragd som de skulle klare hele 11 ganger på 13 år. Om Rosenborg hadde klart å være dominerende i norsk fotball, var det noe helt annet å spille mot de beste i Europa. Det tok Rosenborg mange forsøk, men høsten 1995 klarte de endelig å komme til Champions League.

9 av de 11 som startet kampen mot AC Milan i 1996 var Trøndere.⁴³ Eggen hadde i årevis lagt turer til distriktene i Trøndelag både for Rosenborg sin del og fordi det gjorde at folket kunne identifisere mer med Rosenborg selv om de bodde et stykke unna. ”Vi skal dyrke dem som følger oss” har han uttalt. Resultatet var at busslaster med supportere strømmet inn fra Fosen, Østerdalen, Rindal eller kommuner i Møre og Romsdal når det var kamp på Lerkendal.⁴⁴

3.2 Publikasjoner om Brann

Davy Wathne har skrevet boka ”Brann, Gje meg en B” fra supporterserien 2013. Fra 1952 til 1989 tapte ikke Brann en eneste cup-kamp mot en lokal rival. Dette viser at Brann var Bergens førende lag gjennom hele denne perioden.⁴⁵ Det samme gjelder i dag da det er én divisjon mellom Brann og neste bergenslag. Selv om det fra gammelt av var store forskjeller innad i Bergen med status og hvor du kom fra, så var det både Roald ”Kniksen” Jensen samt cuptriumfene på 1970 tallet som banet vei for et samlet Bergen for Brann. Wathne sier: ”Og ikke bare byens. Fra nabokommunene og strilelandet rundt Bergen strømmer nyfrelste supportere til stadion”.⁴⁶

Eduardo ”Doddo” Andersen er engasjert Brann supporter og blogger som har en fast spalte i BT. Han forteller at i Bergen har alle et forhold til Brann. Bor du i Bergen er det nesten umulig å ikke bli preget av klubbens resultater. Da Brann endelig vant gullet i 2007 var det

⁴³ Svartdal 2007: 196.

⁴⁴ Ibid: 204.

⁴⁵ Davy Wathne, *Brann, Gje MEG en B*, Estland 2013: 24.

⁴⁶ Ibid: 33.

samlet nesten 100 000 mennesker på festplassen i Bergen for å feire både Brann og Bergen.⁴⁷

Det er skrevet mye om Brann fansens engasjement og ”Doddo” beskriver det slik:

”Engasjementet rundt klubben er enormt. Det går nesten ikke en dag uten at Bergensavisene har et stort oppslag om Brann. Nesten alle i Bergen eier et Brann-skjerf eller en Brann-drakt”.⁴⁸ Det er skrevet lite om tema i de tre bøkene jeg har valgt å fokusere på. I boka ”Sportsklubben Brann, 100 år med tro, håp og kjærlighet” er det lite å hente. Statistikk er noe som kan brukes i form av tilskuertall og lignende, men forfatteren tar ikke opp tilhørighet og identitet som emner og gjør at boka ikke kan brukes så mye i denne oppgaven. Det er mer å hente når det kommer til aviser og supportersanger.

⁴⁷ Eduardo Andersen, *Fortellingen om Brann, klubben hele Bergen brenner for*, Valdres 2010: 63.

⁴⁸ *Ibid*: 14.

4.0 Analyse av avisinnhold av Rosenborg Ballklub

Her skal jeg gå igjennom mine analyser av avisinnhold fra de ulike tidsperiodene. Jeg har delt opp i nesten like tidsperioder fra begge klubbene og skal fokusere på forsideartikler og kommenterende artikler som kan gi positive eller negative innvirkninger på tilhørigheten og identiteten til klubbene. Jeg har i hovedsak sett på hva som nevnes av navnene på by eller regionen. I tillegg har jeg prøvd å se på om det er noen antydninger til nasjonale trekk.

4.1 Rosenborg 1960-1974.

Gjennombruddet til Rosenborg Ballklub skjedde med cupfinale i 1960. Senere ble det også cupfinale i 1964 og 1967 samt seriegull i 1967. Jeg har valgt å fokusere rundt disse hendelsene dette tiåret og har denne analysen av Adresseavisens dekning.

I Adresseavisen rundt disse situasjonene så står det blant annet på forsiden da de kom til cupfinalen den 10 oktober 1960 at: ”Første Trønderklubb til finale”, og litt under ”det ble skrevet trøndersk fotballhistorie i Sandefjord i går”. På sportssidene uttalte Hans Sperre som var en fotballspiller fra Sandefjord ”klaffer det like godt som i finalen vinner trønderne”.⁴⁹ Han også bruker trønder-begrepet mer enn trondheimsbegrepet da han uttaler seg om laget fra Trondheim. I disse dagene ble Rosenborg sett på som Trøndelags bidrag og ikke bare Trondheims bidrag. Videre ble første finalen spilt 23 oktober. Denne endte 2-2 og omkamp en uke etter. Her skrev Adressa slik: ”Men Trondheim har all grunn til å ta vel imot sine helter mandag kveld”.⁵⁰

Den andre cupfinalen ble spilt 30 oktober og dagen etter var det stor jubel i Trondheim og Trøndelag. Etter hjemkomsten i Trondheim sent samme dag som cupfinalen ble spilt sto dette i en artikkel: ”tusener på tusener av begeistrede trøndere hyllet dem på torget sent i går kveld”. Det var anslått at over 15 000 hyllet cupmesterne da de feiret på torget sent cupfinaledagen. I en annen artikkel stod det konsekvent ”trøndere” om Rosenborg spillerne i et kampsammendrag. Det er klart at de fleste spillerne var fra Trondheim, men de hadde også spillere utenfra for eksempel Nils Arne Eggen fra Orkdal. Det var det første cupgullet til et lag nord for Dovre og ble svært godt mottatt i Trondheim og Trøndelag.⁵¹

⁴⁹ Adresseavisen 10. Oktober 1960.

⁵⁰ Adresseavisen 24. Oktober 1960.

⁵¹ Adresseavisen 31. Oktober 1960.

Allerede i 1964 kom Rosenborg til en ny finale. Der ble Sarpsborg slått 2-1 og Rosenborg kunne på ny feire et cupgull. I en artikkel om kampen står det klart at klubben blir omtalt som Trondheims-klubben, men spillerne blir omtalt som trøndere og tilskuerne blir omtalt som trøndere. Tilskuerne fra hele Trøndelag ble ifølge avisa godt mottatt i Oslo og mange følte med de mange tilskuerne som var glade etter kampen. Denne overskriften er et eksempel på dette: ”Småviltre trønderstammer brølende gjennom Oslo i helgen”. Det virket som dette var en større prestasjon enn da de vant i 1960. Trøndere ble ordet som beskrev folkene fra Trøndelag. Det var imidlertid ikke mye snakk om Trondheim i disse artiklene, bortsett fra da forfatterne skulle beskrive hjemkomsten til Trondheim.⁵²

Rosenborg tok seriegull i 1967 og kom til cupfinalen samme år. Adressa beskrev innsatsen slik på forsiden etter det første seriegullet til et lag fra Trøndelag: ”Trondheimslaget kunne klart seg med uavgjort og likevel vunnet seriegullet, men med to poeng i går ble mesterskapet sikret”. Videre på sportsdelen ”Oslolaget hadde lite å si mot opplagte trøndere i går”. Denne typen overskrifter skaper også en entusiasme over til neste sesong. En slik positiv vinkling og et positiv resultat vil sørge for at flere ønsker å forbinde seg med Rosenborg Ballklub. Det blir også vinklet med at det er både Trondheimslaget og trøndere om hverandre.

I Cupfinalen 1967 tapte de for Lyn. Da var det slike overskrifter fra Adresseavisen: ”Svak dommer og dårlig bane ødela finalen... Men trønderne har all grunn til ære av innsatsen ... Dommeren snøt trønderne for 2, kanskje 3 opplagte straffespark”. I et intervju med to trøndere som ble cupmester for motstanderlaget ble det skrevet: ”Lyns tredje mål knekket Trondheims-laget”.⁵³ Mye av det Adresseavisen skrev om etter kampen handlet om store kampsammendrag.

I 1971 kunne Rosenborg ta sin første ”the double” altså både seriegull og cupgull samme år. ”Rosenborg har revolusjonert norsk fotball, gjennom hardkjør til suksess og the double”.⁵⁴ Denne overskriften kom dagen etter at cupfinalen var spilt og Rosenborg stod igjen som dobbeltmester. Denne overskriften beskriver Rosenborg sin sesong. Dette var under Nils Arne Eggen at Rosenborg vant dette året. De hadde trent under alle forhold og møtt god internasjonal motstand dette året og dette resulterte i The double. En slik fremstilling i media

⁵² 26. Oktober 1964.

⁵³ 30. Oktober 1967.

⁵⁴ 25. Oktober 1971.

gir en god inngang til neste sesong og at det var flere internasjonale seire dette året gjorde også at trua i Trøndelag var tilstede tidlig på 1970 tallet. De slo ut Helsingfors i UEFA cupen over to kamper og tapte sammenlagt mot Lierse etter 4-1 hjemme så tapte de 3-0 i Belgia. Dette gav positive artikler etter seieren over finnene og over Lierse 4-1 i Norge. ”Utspilte belgiske proffer og har fin sjanse på 3. runde” sto det i Adresseavisen etter 4-1 seieren over Lierse. Slikt spill i Europa gav mersmak og med seriegull og cupgull ble dette den beste sesongen Rosenborg noensinne hadde hatt så langt.⁵⁵

Overskriften 25. Oktober 1971 var ikke så mye om tilhørighet, men en som kunne sørge for at det var flere som kunne identifisere seg med laget. Med gode og positive overskrifter kan du skape flere potensielle supportere, mens i nedgangsperioder kan du miste supportere gjennom media. Denne overskriften er positivt vinklet, men som Nils Arne Eggen har uttalt så holder det kanskje ikke å vinne kamper i en underholdningsbransje som fotball. Du må også spille attraktiv og offensiv fotball.⁵⁶ ”Rosenborg har revolusjonert norsk fotball, gjennom hardkjør til suksess og the double”. Denne overskriften kom dagen etter at cupfinalen var spilt og Rosenborg stod igjen som dobbeltmester. I dette året kan det diskuteres om Rosenborg fikk flere eller færre supportere etter denne doble triumfen. Ser vi på tilskuertallene som gikk ned med 5 000 fra 1969, men gikk opp fra året før. Med dette kan det påstås at resultater har noe å si for tilskuertallene på kampene på kort sikt. Imidlertid hvis vi ser på det litt lengre perspektiv så ser vi en tydelig nedgang under ledelsen av Curtis. Han innførte en defensiv struktur som gjorde at Rosenborg ofte vant, men spilte ikke offensiv og attraktiv fotball for publikum. Dette gjør at det kan sies at defensiv fotball ikke appellerer til supportere.⁵⁷ Imidlertid er det ingenting i avisene som støtter opp antydningene om at Rosenborg-laget i 1971 ikke spilte attraktivt nok. De spilte en god cupfinale som begeistret supporterne på tribunen og gjorde det også bra i Europa. Med gode resultater holder de det gående, men hvis resultatene da svikter vil det kanskje ha negativ effekt da de ikke har en underholdende spillestil i bunn.⁵⁸

Etter at Rosenborg vant semifinalekampen i cupen i 1971 ble det beskrevet at ”nå kan Oslo belage seg på en trønderinvasjon til cup-finalen på Ullevål 24. Oktober”.⁵⁹ Dette gir både en

⁵⁵ 21. Oktober 1971.

⁵⁶ Eggen 1999: 71.

⁵⁷ Vedlegg 1, Tabell over tilskuertallene til Rosenborg 1967-2016.

⁵⁸ 25. Oktober 1971.

⁵⁹ 4. Oktober 1971.

indikasjon til de som ikke hadde tenkt seg å dra til Oslo for å ta del i festen og de brukte begrepet trøndere som indikerer at det gjelder hele Trøndelag og ikke bare Trondheim. I 1971 tok de også del i Europa og skulle møte Helsinki. Rosenborg ble her ansett som eneste norske lag med sjanser i Europa og ble derfor Norges håp i Europa dette året.⁶⁰

4.2 Rosenborg 1975-1989.

I denne perioden opplevde Rosenborg sin største nedtur i moderne tid. Nedrykket og comebacket til den øverste serien blir tatt med her. Steinkjer rykket opp samme år som Rosenborg rykket ned og tilhørigheten som Rosenborg hadde i distriktene kunne bli flyttet til Steinkjer istedenfor Rosenborg.

I 1977 rykket Rosenborg ned. Dette kunne bety et skifte i maktbalansen for fotballen i Trøndelag. I siste serierunde hadde Rosenborg allerede rykket ned og skulle møte Vålerengen. Et lag som lå midt på tabellen. Dette endte med 0-3 tap og det førte til denne overskriften: ”Champagne hos VIF – Gravøl hos RBK”.⁶¹ I 1977 ble det satt publikumsrekord i 1 divisjon i Norge og dette til tross for Rosenborg sine dårlige tilskuertall dette året.⁶²

I 1985 tok Rosenborg igjen et seriegull etter 13 magre år. I min gjennomgang var det denne hendelsen som skapte flest sider i Adresseavisen. Dagen før den avgjørende kampen skrev Adressa om at ikke bare Trøndelag gledet seg til seriefinalen, men hele Norge gledet seg. Dette var en stor kamp for hele Norge og mange som ikke var innblandet i kampen gledet seg til en ordentlig seriefinale i siste serierunde. Avisene begynte å bygge opp til kampen allerede 5 oktober, en hel uke før kampen. 23 000 forhåndsolgte billetter og Rosenborg måtte trykke opp over 5 000 nye billetter.⁶³ Overskrifter fra dagen etter kampen var preget av stor entusiasme og glede. ”Fest i sentrum” var en av overskriftene. Andre artikkelnavn var ”Best når det gjaldt”, ”Lerkendal festen” og ”Lerkendal må bygges ut”.⁶⁴ Den siste henviser til at over 28 000 tilskuere var på Lerkendal denne kvelden og det er fremdeles tilskuerrekord for Rosenborg. Det var også det største tilskuertallet noen gang for norske seriekamper.

⁶⁰ 16. September 1971.

⁶¹ 17. Oktober 1977.

⁶² 18. Oktober 1977.

⁶³ 5. Oktober 1985.

⁶⁴ 7. Oktober 1985.

4.3 Rosenborg 1990-2006

Det er i denne perioden jeg har valgt å ta med flest utdrag fra Adresseavisen, men det er også i denne perioden at Rosenborg har sine beste år. Med kvalifisering til Champions League og mange serie og cupmesterskap vil det være mange høydepunkter å velge mellom.

I 1995 kom Rosenborg til Champions League for første gang og i avisene stod det blant annet om hvordan Konstantinopels murer skalv og hvor mye målet som avgjorde kampen var verdt i millioner for Rosenborg. Jeg skal ikke blande inn økonomi i denne oppgaven, men at pengepremiene er viktige for avisene å formidle er ganske klart. Med disse overskriftene var det klart at dette var en enorm prestasjon. Å få store internasjonale lag til Lerkendal og å spille i et gruppespill gjør at Rosenborg får flere supportere og at flere fra distriktene i Trøndelag vil reise til Lerkendal for å se på Champions League fotball.⁶⁵

I 1996 kom Rosenborg igjen til Champions League og skulle blant annet spille to kamper om Norden mot IFK Göteborg. I kvalifiseringen til Champions League stod det på forsiden: ”Spennende kamper mot topplag venter det trønderske publikum og i klubbkassa til RBK skummer det over av nye millioner”. I et innlegg står det også beskrevet: ”Hva er det som får et par i femtiårene til å ta på seg verdens styggeste ullgenser, utstyre deg med luer og flagg og gå til en bane for å skrike seg hes på en fotballkamp? ... Stolthet over å være en del av en fotballklubb som RBK”.⁶⁶

4 desember 1996 slo Rosenborg, AC Milan på bortebane i Milano og gikk videre til kvartfinalen i Champions League på bekostning av Milan. Avisene var begeistret og gav utslag i følgende overskrift: ”Bravissimo, gutta”. I sportsdelen sto det ”Miraklet i Milano” som var overskriften og det er denne tittelen som også blir brukt 20 år etter om kampen.⁶⁷ På sportssidene stod følgende: ”RBK ga i går kveld Trondheim by sin tusenårs gave på forhånd. Fotballpubene eksploderte i ville gledes hyl. Byen har knapt opplevd mer spontan glede siden mai-dagene i 1945...”. Otto Ulseth jobbet i Adresseavisen på denne tiden og beskrev det slik: ”Det er fristende å si at Rosenborg Ballklub fra fotballbyen Trondheim ... Milan rekrutterer spillere fra hele verden. Rosenborg fra mesteparten av Trøndelag. Ni av elleve i går kommer

⁶⁵ 24. August 1995.

⁶⁶ 22. August 1996

⁶⁷ 5. Desember 1996.

fra Rennebu i sør til Verdal i nord og Kyrksæterøra i vest”.⁶⁸ En tydelig rørt Nils Arne Eggen sa også på et TV-intervju etter kampen mot AC Milan: ”De er stort sett trøndere, men de er nordmenn og de spiller på et norsk lag”.⁶⁹

6 desember sto det i et innlegg i Adresseavisen: ”Rosenborg, et lag av og for trøndere” hadde Nils Arne Eggen uttalt etter at han kom tilbake til Rosenborg i 1988. ”... Rosenborg ble i de gode periodene et lag for og av nordmenn fra hele landet”. Det var også tre store artikler om tre Rosenborgspillere og deres hjembygd. Erik Hoftun fra Kyrksæterøra, Jon Olav Hjelde fra Vuku og Vegard Heggem fra Rennebu.⁷⁰ I Verdal ble Jon Olav Hjelde tatt imot og journalisten i Adressa formidlet hvordan verdalinger mente at i dette øyeblikket var seieren over Milan viktigere enn slaget på Stiklestad. Da en stor stjerne kommer fra en liten bygd utenfor byen, blir bygda også trukket mot byen når en av dine egne spiller på laget. ”Og Når bygdas gullgutt har blitt en av profilene på superlaget, blir nesten samtlige fra Vuku Rosenborg patrioter”. Slik var det også på Kyrksæterøra og Rennebu med henholdsvis Erik Hoftun og Vegard Heggem. Rosenborg laget ble også tatt imot godt i Trondheim. Mange møtte dem på Værnes og laget ble hyllet i Olavshallen senere på dagen.⁷¹

I mars 1997 skulle de spille kvartfinale mot Juventus kun tre dager etter at VM på ski ble avsluttet i Trondheim. Her står det etter 1-1 på Lerkendal og 2-0 tap i Torino: ”Foreløpig strekker ikke de defensive ferdighetene til. Det er ganske lett å tilgi. I alle fall for et norsk klubb lag fra Trondheim som har gjort intet mindre enn furore i Europa. Og kommer til å gjøre det igjen”. Her legger vi merke til at det blir brukt Trondheim om fotballaget. Dette selv om flertallet av spillerne ikke var fra Trondheim, men fra andre deler av Trøndelag og Norge.⁷²

Før kampen mot Real Madrid høsten 1997 var det en artikkel hvor overskriften var: RBK verdt 100.mill for Trondheim”. Her står det hvordan næringslivet tjener på suksessen til fotballaget. Hoteller er fulle av supportere helt til Orkanger og Stjørdal på kampdager. Severdigheter som Granåsen, Nidarosdomen og utesteder som kanskje de viktigste. Mange av de 21 000 tilskuerne som er på Champions League kamper kommer fra utenfor Trondheim.

⁶⁸ 5. Desember 1996.

⁶⁹ Youtube.com, AC Milan – Rosenborg intervjuer (aksessert 10 oktober 2016)

<https://www.youtube.com/watch?v=6sgikkrjGfE>

⁷⁰ 6. Desember 1996.

⁷¹ 6. Desember 1996.

⁷² 20. Mars 1997.

Det var flere som satte møter til Champions League kamper blant norske bedrifter og mange ”skaptrøndere” heiet også på Rosenborg selv om de ikke selv hadde noen tilhørighet eller relasjoner til byen og fotballaget.⁷³ Seieren i gruppespillet mot Real Madrid i 1997 var den siste hjemmekamp før Nils Arne Eggen skulle ta et friår. I avisene stod det: ”Den største kvelden av dem alle”, og ”På gjensyn Nils! Olé!”. Real Madrid er kanskje verdens største kommersielle lag og alle fotballinteresserte i verden vet om Real Madrid. At Rosenborg fra Trondheim og Norge slår dem er veldig stort i hele verden.⁷⁴ Denne kampen ble også sett av mange millioner mennesker og folk rundt omkring i verden fikk øynene opp for fotballaget fra Trondheim gjennom prestasjonene i Champions League.

I 2006 tok Rosenborg på nytt et seriegull og det hele ble avgjort tre runder før slutt på Brann stadion i en seriefinale. Hvis Rosenborg vant ville de sikre seriegullet, men hvis Brann vant ville de stå likt med to kamper igjen å spille. I en artikkel påpeker Kjetil Kroksæter viktigheter av å ha trøndere på laget for å skape en stamme. Denne sesongen var et steg i riktig retning mente han med flere trøndere enn sesongen før. Profiler som Per Ciljan Skjelbred, Steffen Iversen, Roar Strand og Alexander Tettey spilte på laget og var store profiler fra Trøndelag. Resten av artiklene beskrev ikke verken Trondheim eller trøndere.⁷⁵ En uke etter kunne Rosenborg feire gullet på Lerkendal. Overskriften i Adressa var: ”RBK klar for ny gullalder” og spådde med dette en ny storhetstid for Rosenborg.⁷⁶

Fra 1960 så kan vi se av analysen at Rosenborg tidlig ble kategorisert som Trøndelags stolthet. De har en ganske tydelig deling mellom lokal og regional tilhørighet. Begrep som ”trøndere”, ”trondhjemmere”, ”Trøndelag” og ”Trondheim” blir brukt i analysen for å kunne fortelle noe om tilhørigheten menneskene har til Rosenborg Ballklub. Et viktig element er at Rosenborg sitt nedslagsfelt kan sies å være hele Trøndelag, men for eksempel i 1978 da Rosenborg spilte i divisjonen under Steinkjer kan det tenkes at Steinkjer hadde lokal tilhørighet i og rundt Steinkjer. Dette kan bety at Rosenborg i denne perioden ikke hadde så mange som identifiserte seg med Rosenborg i områdene rundt Steinkjer fordi de hadde et godt lag selv. Fra 1995 kom Rosenborg til Champions League og tilhørigheten bærer preg av dette. Profiler som spilte på Rosenborg gjorde hjembygdene stolte og slike profiler sørget for nye Rosenborg-supportere i distriktene. Rosenborg har gjennom hele perioden hatt sterke

⁷³ 27. November 1997.

⁷⁴ 28. November 1997.

⁷⁵ 23. Oktober 2006.

⁷⁶ 30. Oktober 2006.

antydninger til at de har både innslag av begreper som kan tyde på lokal og regional tilhørighet og det har det vært allerede fra 1960 og helt frem til i dag. Forskjellen er i hvor stor grad tilhørigheten var i den svake perioden mellom 1975-1985.

5.0 Analyse av aviser om Brann

Her kommer analysen av avisinnhold om Brann fra 1963 til i dag. Her har jeg valgt å dele opp i nesten like store perioder. Analysen går frem til 2007, men jeg har med et avsnitt om 2014 til i dag da Brann har opplevd dramatiske hendelser de siste tre årene.

5.1 Brann 1963-1975.

Både sesongen 1962 og i 1963 ble Brann seriemester i Norge. Etter det skulle det gå helt til 2007 til neste gang laget fra Bergen skulle ta seriegull igjen. Brann var dermed et av Norges beste lag på 1960 tallet og skulle høste to seriegull.

I 1963 vant Brann sitt siste seriegull på 44 år. Overskriften i Bergens Tidende (BT) rundt dette var: ”Tyve tusen hyllet Branns gullgutter”. Videre sto det et kampsammendrag og lite om hvordan befolkningen tok imot dette gullet. Et sitat om publikum er likevel hentet fra artikkelen: ”For øvrig skal det sies, at det samme publikum ikke minst satte pris på fotballpresidentens ord da han gratulerte ”det patriotiske publikum”, og på de ordene Branns formann Kåre Naustdal brukte da han rettet en takk ”ikke minst til publikum” så alle måtte skjønne at dagen i like høy grad var de 19 800 sin utenfor banen som de 11 på den”.⁷⁷

I 1972 spilte Brann mot Rosenborg i cupfinalen. Her skrev Bergens Tidende: ”Interessen for helgens cupfinale er gledelig stor – også utenfor Bergen og Trondheim ... Ingen TV eller radiooverføring av kampen ... Et annet poeng er at både Brann og Rosenborg er to utenbys lag ... Imidlertid har det vist seg før at slike klubber trekker vel så mye til cupfinaler, så det blir nok et markert innslag av Oslo-folk. I tillegg til alle bergensere og trøndere – utflyttede og tilreisende”.⁷⁸ Dagen etter cupfinalen stod det som overskrift: ”En gigantisk Brann-Triumpf”. I alt som ble skrevet etter kampen var BT veldig på å skryte av Brann laget. Det står også at avisene fra Oslo spådde en ny storhetstid for Brann etter cupfinaleseieren. Det var også et kampreferat som beskrev hvordan kampen var og med positivt Brann spill. Det er bra for tilhørigheten rundt Bergen eller hvor som helst å vinne siste kampen for året, i alle fall når denne kampen spilles på Ullevål stadion.⁷⁹

⁷⁷ Bergens Tidende 14. Oktober 1963.

⁷⁸ Bergens Tidende 21. Oktober 1972.

⁷⁹ Bergens Tidende 23. Oktober 1972.

5.2 Brann 1976-1990.

Brann møtte Sogndal til naboduell i cupfinalen i 1976. Kampen ble omtalt som ”Vestlandsfinalen”. Brannspillerne ble møtt av ivrige supportere på Flesland etter cupfinalen. Dette var en stor for kamp for hele Vestlandet. Den dag i dag er oppgjørene mot Sogndal noe spesielt for både Bergensere og Sogndøler. Det var en overskrift: ”Brann og Bergen”, videre står det: ”Bergen er ikke bare byen mellom de syv fjell. Bergen er ikke bare byen med buekorps. Bergen er også byen med Brann. Alle som føler stolthet ved å være født i Bergen, som er takknemlig for å være fostret i det bergenske miljø – med dets historiske tradisjoner og dets pulserende rastløshet – følger Brann som om det gjaldt byen selv. Brann er det fremste Bergenssymbolet vi har, målt med moderne mål ... Gratulerer Brann, gratulerer Bergen”.⁸⁰ Det som står her forklarer mye om hvordan følelsene for en by og et lag samsvarer med hverandre. Hvis et lag vinner så betyr ikke dette bare noe for klubben, det betyr noe for byen, regionen eller landsdelen. I Brann sitt tilfelle føler Bergen med laget, men Landsdelen føler ikke med Brann etter hva som står i avisene. Andre lag som Sogndal, Viking og Haugesund har alle sine tilhørighetssoner og derfor kan ikke Brann legge beslag på landsdelen på Vestlandet som kanskje Rosenborg har. Brann har også mye mer fokus på by og mindre på region.

Brann kjempet om mot Steinkjer om opprykk i 1982 og de sikret opprykk i siste serierunde. Lettelsen var stor i Bergen og de kunne på ny se frem til at Brann skulle spille i den øverste divisjonen.⁸¹ Brann vant også cupfinalen i 1982. Da ble Molde slått 3-2. En av overskriftene stod det: ”Byens hjerte i Brann”. I et innlegg står det: ”Det er vel ikke til å komme forbi at fotballen i Bergen består av Brann på den ene siden og alle de øvrige klubber på den annen. Jeg vil tro at den oppsikt Branns innsats i år vekker vil får positiv virkning på interessen for fotball”. Her kommer det tydelig frem at Brann er et Bergenslag. Mye fokus på at Brann er fra Bergen og dette er en sammenhengende tendens i analysen. Det var stort for Brann å vinne cupen og rykke opp til 1 divisjon samme år. ”Gratulerer, Brann” prydet forsiden av BT. Under cupfinalen hadde Brannsupporterne denne bemerkningen om egen by: ”Bergen er best” var det bergenserne ropte.⁸² Resten av perioden var Brann kjent som et heislag. Dette betyr at de rykket opp og ned flere ganger.

⁸⁰ Bergens Tidende 25. Oktober 1976.

⁸¹ Bergens Tidende 11. Oktober 1982.

⁸² Bergens Tidende 25. Oktober 1982.

5.3 Brann 1991-2006.

I denne perioden skal Brann gjennom både et godt 90-tall. Et strålende 2000-tiår med høydepunkter som seriegull og cupgull og nedtur i 2014 med nedrykk til 1 divisjon som kanskje er klubbens største nedtur gjennom historien.

I 1997, bare dager etter at Rosenborg spilte mot Juventus i kvartfinalen i Champions League, spilte Brann mot Liverpool i kvartfinalen i UEFA cupen. Dette er et av høydepunktene i Brann sin historie. BT skriver at før kampen i Bergen var det få briter, men mange norske som heiet på Liverpool. Det skulle vært interessant å finne ut hvor disse som heiet på Liverpool bodde i Norge og om de hadde tilhørighet med noen norske lag, men dette krever en annen undersøkelse og andre metoder. Dette var en kamp som viser hvordan tilhørighet ikke nødvendigvis stoppes av geografi. Mange nordmenn kan også ha tilhørighet til flere lag for eksempel heie på Brann, Liverpool og landslaget. I en artikkel stod det før første kamp mot Liverpool: ”Ut fra forutsetningene har Brann allerede prestert over evne. Derfor er det grunn til å applaudere Sportsklubben før den russiske dommer blåser i gang ruletten. For at Brann har gitt Bergen, Vestlandet og Norge en historisk kvartfinale for at den trosset årstiden og gjorde det mulig for publikum å oppleve en europeisk toppkamp i Bergen før vinteren har vinket farvel”.⁸³ Dette er det første eksempelet på at Bergenserne tar med seg resten av Vestlandet og Norge til egen tilhørighet. I slike tilfeller blir det Norge mot utlandet og ikke Bergen mot Trondheim for eksempel. Det som er viktig er at dette var en enkelthendelse og dette betyr ikke at dette var gjeldende da Brann skulle spille i Norge senere på våren igjen. Da var det mest sannsynlig tilbake til å være et lag for Bergen by.

Brann spilte 1-1 i første kamp mot Liverpool i Bergen. Dette gav håp om avansement for Bergenserne og følgende overskrift på en artikkel stod dagen etter første kamp: ”Brann kan klare det”.⁸⁴ Før returoppgjøret var det mange Brann-supportere som dro til Liverpool for å støtte laget sitt. Dagen etter returoppgjøret stod det imidlertid denne overskriften: ”Rundspilt av Liverpool”. Videre i artikkelen stod det: ”... stormløp mot bergensernes sisteskanse”. I en annen artikkel etter kampen stod det blant annet at Brann-tilhengerne ble godt mottatt på den store Anfield Road. For en Brann-tilhenger å få være med til Liverpool å heie på laget sitt mot Liverpool var stort for mange supportere. En annen artikkel tok opp at selv om Brann ble

⁸³ Bergens Tidende 6. Mars 1997.

⁸⁴ Bergens Tidende 7. Mars 1997.

rundspilt og tapte 3-0 så hadde de tatt flere skalper i Europa denne sesongen og gjort den beste sesongen i Europa noensinne. Det å bli slått ut av Liverpool er heller ikke den verste å tape for.⁸⁵

I 2007 tok Brann et etterlengtet seriegull, men det var ikke uten dramatik. Den 20. Oktober kunne Brann ta gullet hvis de tok poeng mot Aalesund i Ålesund. Etter 2-1 tap i kampen skrev BT dagen etterpå: ”Tidenes folkefest endte i fortvilelse ... men i morgen kan gullet være heme”.⁸⁶ To dager etterpå var det denne overskriften som møtte folk i Bergen: ”Gullet e’ heme”. Dette fordi at Stabæk avga poeng og dermed gikk gullet til Brann. En annen overskrift fra en artikkel var: ”Og Bergen eksploderte i rødt, gull og glede”. BT hadde også spurt forskjellige personer om hva gullet hadde å si for deg og Bergen by. En annen artikkel tar for seg Mons Ivar Mjeldes hjembygd og hva dette hadde å si for trenerens hjemtrakter: ”Osterøy tar imot gullet med innadvendt fotballfeber”. Her var det stort å få et nytt Brann gull og å føle med laget fra Bergen.⁸⁷ Osterøy ligger en 30-45 minutters kjøretur unna Bergen sentrum og er derfor ikke så langt unna. Regional tilhørighet betyr derfor ikke lenger enn til Osterøy som da ikke er veldig langt unna Bergen. Festen fortsatte og den 28. Oktober spilte Brann siste hjemmekamp for året og skulle få pokalen for seriemesterskapet. BT skrev veldig optimistisk på fremtiden til dette Brann-laget og at det var stor optimisme rundt fremtiden til fotballen i Bergen.

Et lite hopp til 2014. Dette året rykket Brann ned og da var skuffelsen enorm i Bergen. Bergens Tidende hadde en helt svart forside med oversikt over de årene Brann hadde rykket ned fra øverste serie i Norge. Et tydelig bilde på hvordan nedrykket ble mottatt i Bergen. Imidlertid skulle tiden i Obosligaen bli kort. De rykket opp på første forsøk og spilte seg til sølv i Tippeligaen i år. Supporterne har ikke forlatt Brann og de satte flere rekorder i Obosligaen. De hadde over 10 000 tilskuere i snitt på sine hjemmekamper og hele 17 284 på 16 mai kampen 2015. Imidlertid viser det samme seg som for Rosenborg på starten av 1970 tallet at ved å oppleve nedturer eller å spille kjedelig fotball ikke trekker tilskuere tilbake på kamp. Brann oppnådde over 12 000 tilskuere i snitt i år og kanskje kan denne medaljen sørge for at flere føler tilhørighet til Brann i fremtiden.

⁸⁵ Bergens Tidende 21. Mars 1997.

⁸⁶ Bergens Tidende 21. Oktober 2007.

⁸⁷ Bergens Tidende 23. Oktober 2007.

6.0 Tekstanalyse om et utvalg supportersanger fra Rosenborg

Ballklub og Sportsklubben Brann.

Under dette kapitlet skal jeg ta for meg det jeg kaller supportersanger. Det er egentlig bedre å kalle de for kampsanger fordi det er de sangene eller kampropene som supporterne synger under kampene. I tillegg skal jeg analysere de to sangene som alltid spilles før en hjemmekamp i Trondheim eller i Bergen. Dette er i Trondheim ”Et bilde tå’n Ivers” av Åge Aleksandersen og i Bergen så er det ”Nystemten”. Den heter opprinnelig ”Udsigter fra Ulriken”, men kalles også Bergenssangene eller på folkemunne så kalles den bare ”Nystemten”. Den er skrevet av Johan Nordahl Brun som opprinnelig var fra Byneset i Trondheim. Han var en trønderpatriot og ble ansett som en trussel av danskene så han ble forvist til Bergen. Det var her han diktet sangen mens han var prest. Nystemten ble skrevet rundt 1790.⁸⁸

Å spille en sang før en kamp som har stor tilhørighet til tilskuerne vil gjøre at du kjenner en tilhørighet og en identitet til klubben og regionen. I Norge er det disse to sangene som kanskje har størst grad av tilhørighet av de sangene som spilles før kamp. I andre land spilles også slike sanger og kanskje den mest kjente er ”You’ll never walk alone”. Denne sangen ble skrevet til en musikal i USA i 1945, men i 1963 ga Liverpool-bandet Gerry & the Pacemakers ut sangen og den gikk til toppen på hitlistene. Det var rundt denne tiden at Liverpool FC tok til seg sangen og har siden brukt sangen rundt kampene sine.⁸⁹ Imidlertid er det flere klubber som har tatt til seg denne sangen fra andre land. De mest kjente er Celtic FC i Skottland og Borussia Dortmund i Tyskland. Slike sanger har blitt veldig viktige for supporterne og er derfor blitt en viktig identitet for klubbene som har slike tradisjoner med lignende sanger. Dette har også blitt vanlig i Norge og to av de viktigste sangene skal jeg gå igjennom i senere delkapitler.

6.1 Analyse av supportersanger i Rosenborg Ballklub

Supportersanger deler jeg inn i to kategorier. Den første er sanger som er laget om klubbene eller som klubbene har adoptert som sine egne. Eksempler på dette er Liverpool sin: ”You’ll

⁸⁸ Bataljonen.no, Nystemten. (aksessert 20 oktober 2016). Og Wikipedia Norge. https://no.wikipedia.org/wiki/Johan_Nordahl_Brun. Sist oppdatert 6. Oktober 2016. Hentet 11. November 2016.

⁸⁹ Wikipedia engelsk side, You’ll never walk alone, Sist oppdatert 11. November 2016. Hentet 11. November 2016. https://en.wikipedia.org/wiki/You%27ll_Never_Walk_Alone.

never walk alone”. Den handler ikke noe om klubben, men er fremført av noen fra Liverpool og av den grunn så blir den viktig både for klubben og for supporterne som føler tilhørighet til både sangen og klubben. Det samme gjelder for Rosenborg Ballklub. De har adoptert Åge Aleksandersens sang ”Et bilde tå’n Ivers”. Denne handler ikke direkte om Rosenborg Ballklub som jeg skal ta for meg litt senere. Den andre kategorien er hva supporterne synger under kampene. Her er det mer heiarop, eller andre typer rop som kommer fra supporterne for eget lag, mot motstanderlag eller motstandernes supportere. Sangene blir presentert i kronologisk rekkefølge.

Den første sangen er Rosenborgsangen. Dette er kanskje den mest kjente sangen om Rosenborg og har en veldig enkel tekst. Den er skrevet i 1988.

ROSENBORGSANGEN

Å Rosenborg, å Rosenborg,
e 'Trondhjæms' fotbaillag',
Å Rosenborg, å Rosenborg,
tar seiern' hjem' i dag,
vi reise' oss på store stå,
når troillungan' går på,
for ingen banke' RBK,
å-hei-å-hei-å-hei-å-hå-å.⁹⁰

Her legger vi merke til at det er ”Trondhjæms fotbaillag”. Å bruke Trondhjem mot Trøndelag kan kanskje være tilfeldig, men det er et lag fra Trondheim og det er ikke så vanlig at fotballag har nedslagsfelt så langt utenfor sin egen by. Andre sanger bruker Trøndelag som begrep, men denne sangen fra 1988 bruker Trondheim. Kanskje det har utviklet seg med seriemesterskapene etter at denne sangen ble skrevet, men å bruke Trondheim mot Trøndelag har innvirkning på forståelsen av hvilke begreper som blir brukt på supportersanger. Denne teksten gjør det klart at det er Trondheims fotballag. Å skape rytme med melodi og tekst er ikke lett og et begrep som ”Trøndelag” er vanskelig å få inn i en slik tekst med en slik melodi, men den snevrer inn de som føler tilhørighet til Rosenborg ved at den bruker ”Trondhjæms fotbaillag”. Denne sangen kan bidra til å skyve unna folk som ikke bor i Trondheim. Den har vært sentral på Rosenborg sine kamper siden den ble skrevet i 1988, og med teksten så kan den føre til at de som bor i distriktene ikke føler med Rosenborg fordi det blir fremlagt som ”Tronhjæms fotbaillag”.

⁹⁰ Dag Ingebrigtsen og Torstein Flakne 1988, *Rosenborgsangen*.

Neste sang er Åge Alexandersens ”Et bilde tå'n Ivers”. Det er en sang som ikke er ment for å være en fotballsang, men Rosenborg sine supportere har i likhet med Liverpool adoptert en slik sang. Denne spilles før alle hjemmekamper. Den nevner noen spesifikke ting som kan assosieres med Rosenborg. I refrenget går det:

”Et bilde tå'n Ivers, nå'n krona fra'a mor
Et kart som vist' fram kor hain kom fra på jord
To lysholmer og ei RBK-skjort'
Det e' alt det du træng for å få te nå stort”.⁹¹

Her nevnes både ”Ivers”. Som kan være både Odd og sønnen Steffen som begge har vært viktige spillere for Rosenborg. I dette tilfellet er referansen ment til Odd Iversen som er kanskje den største legenden for Rosenborg som spiller. Sangen er laget i 1994 og det var før Steffen Iversen slo igjennom for Rosenborg, så det er ingen tvil om at det er ment for Odd Iversen. ”ei RBK skjort” er også nevnt. Denne trenger ingen nærmere forklaring enn at en Rosenborg skjorte er det mange i verden som kjenner igjen. I alle fall er det mange nå etter at Rosenborg har vært store i Europa. I tillegg må det sies at for Rosenborg så er det adoptert sanger fra store trønderske artister eller band. Åge Alexandersen er en av de største artistene i Trøndelag, og at det er han sin sang som spilles før kamper er ikke tilfeldig. Alle på kampen som heier på Rosenborg vet hvilken som spilles før kamp og neste alle kan sangen.

I tillegg til det som direkte handler om Rosenborg kan også andre faktorer forbinde sangen med Trondheim og Trøndelag. Det er blant annet stedet Buran som ligger i Trondheim og Oddvar Brå som er en tidligere skiløper fra Hølonda som i dag ligger i Melhus kommune. I tillegg så er lysholmer en øl fra E.C. Dahls bryggeri i Trondheim. Alle disse elementene handler om Trondheim og Trøndelag og det er kanskje derfor den passer så bra til et fotballag fra samme sted.

Neste supportersang har blitt sunget fra senest 2012. Eksakt årstall er litt usikkert.

For Rosenborg Ballklub, vår ære og makt
For Olav på Torget, for by, klubb og drakt

⁹¹ Vedlegg 3. Et bilde tå'n Ivers, Skrevet av Åge Alexandersen 1994.

De ælskede Troillungan, e alltid med
Vi står hær te Dovrefjell ramle ned⁹²

Her blir det første å se på ”For Olav på torget, for by, klubb og drakt”. Olav på torget sikter til statuen av Olav Tryggvason som grunnla Trondheim. For by, klubb og drakt betyr i denne sammenhengen betyr Trondheim byen i teksten. Klubb og drakt er symboler på Rosenborg fargene og drakta som er viktig for supporterne.

Norsk fotballs lokomotiv er neste sang. Den er sunget siden cirka 2013.

Sje opp! Her kjæm vi!
norsk fotballs lokomotiv
trondhemsguttan kjøre på
det her, e RBK!⁹³

Denne tar opp for det første hvordan Rosenborg har blitt fremstilt som lokomotivet i Norsk fotball fra deres seire og prestasjoner i Champions League. For det andre så er det klubben med flest seriegull i Norge og tredje flest cupgull. ”Trondhemsguttan” kan refereres til at laget er fra Trondheim. Her blir det ikke nevnt noe om Trøndelag, og denne sangen fokuserer på lokal tilhørighet i Trondheim.

Den nest siste sangen er ”Vi er hele Norges nummer én” Den har blitt sunget siden 2015. Denne teksten blir sagt om igjen og om igjen. Her tolker jeg det på to plan. At vi er hele Norges nummer én tenker jeg har to muligheter. Den første er at Rosenborg sitt lag har større ferdigheter enn motstanderne i Norge og at de har flest seriemesterskap i Norge. Nummer to er hvordan Rosenborg har et nedslagsfelt som strekker seg langt utenfor Trondheim og Trøndelag da Rosenborg var hele Norges lag i Europacupspill. ”Vi” i dette tilfellet er alle innenfor Rosenborg. Dette er spillere, supportere og andre som identifiserer seg med laget fra Trondheim. Vi er hele Norges Nummer én er også en sang som kun kan brukes så lenge Rosenborg innehar tronen i Norge. Det som er viktig å ha med i tolkningen er at dette er hva

⁹² Kjernen.com, *For Rosenborg Ballklub, Vår ære og makt. Melodi: Kurt Foss og Reidar Bøe – De nære ting* sunget fra senest 2012. Kan være sunget før. (aksessert 23. Oktober 2016).

<http://kjernen.com/sanger/for-rosenborg-ballklub-var-aere-og-makt/>

⁹³ kjernen.com, *Norsk fotballs lokomotiv. Melodi: Björn Rosenström – Sommar gay* fra omkring 2013. (aksessert 23. Oktober 2016). <http://kjernen.com/sanger/norsk-fotballs-lokomotiv/>

supporterne synger. Det er liten sannsynlighet for at resten av Norge føler med denne sangen. Den er sunget av Rosenborgsupporterne og er laget for kun disse.

Den siste sangen jeg har valgt å ta med ble sunget første gang i 2016.

Det va en gang det kom et lag,
i fra stolte Trøndelag
vi kalt oss Odd, men vart te Rosenborg med tia
etter hvert så vart vi stor,
faktisk kjent på hele jord
(og) vi overkjørte alt fra Skeid te Milan!⁹⁴

Her kan vi se at ”Trøndelag” blir brukt. Opprinnelig var navnet ”Odd” før de måtte skifte til Rosenborg for å bli tatt opp i seriesystemet. At Milan er med refererer til Miraklet i Milano som er tatt opp før i oppgaven. ”Kjent på hele jord” på grunn av at de har gjort både Rosenborg og Trondheim kjent i den store verden. I tillegg må det nevnes at dette er en kjent melodi for Trøndere og gjør at sangen skaper mer tilhørighet på tribunen.

6.2. Analyse av supportersanger i Sportsklubben Brann

Supportersanger hos Brann er like som i Rosenborg. De har også veldig mange sanger som supporterne synger under kampene. Jeg skal ikke ta for meg alle her, men de jeg tar for meg er sanger som blir sunget i 2016. Kanskje den mest kjente er:

Byen e' Bergen og laget e' Brann, stedet e' stadion' og syng alle mann!
Heia Brann, Brann, Brann, Brann, Brann
Heia Brann!⁹⁵

Denne handler helt greit om Bergen og Brann. ”Byen e Bergen” er tydelig på at laget holdet til i Bergen. Det tar blant annet ikke for seg Vestlandet eller regionen rundt Bergen. ”Laget e Brann”, forteller videre at det er Brann som er laget i Bergen. Dette gjelder i alle fall for de fleste Brannsupportere. ”Stedet er Stadion” handler om hvor Brann spiller sine hjemmekamper. Der hvor laget spiller, ligger også som regel klubbens sjel og dermed blir

⁹⁴ Kjernen.com, *Det var en gang det kom et lag*. Melodi: Otto Nielsen – Hajnnhojnn i bajnn. Fra 2016. (aksessert 23. Oktober 2016). <http://kjernen.com/sanger/det-va-en-gang-det-kom-et-lag/>

⁹⁵ Bataljonen.no, *Byen e Bergen* (aksessert 20. Oktober 2016). Uten årstall. <http://www.bataljonen.no/?page=35&show=36>

dette stedet et symbol for kubben. Det er her kamper skal spilles og det er her laget skal slå motstanderen. Resten handler om å støtte Brann ved å rope ut navnet ”Brann” flere ganger.

En annen av de mest brukte Brann sangene er denne:

Fra Nymark til Laksevåg

Fra Nordnes til Loddefjord Torg

Hele Bergen vet at gullet ska hem

Gullet ska hem

Gullet ska heeeeeeeem

Hem til Bergen

Gullet ska hem⁹⁶

Her ser vi at sangen definerer hva som gjelder Bergen by. ”Fra Nymark til Laksevåg” mener sangen at Nymark ligger rett ved Brann stadion og Laksevåg ligger mot Sotra. Nordnes ligger i Bergen sentrum i nærheten av Bryggen i Bergen og Loddefjord Torg ligger også mot Sotra. Dette er fire steder som Bergenserne vet er i Bergen og alle i Bergen tar del i denne sangen. Imidlertid viser disse fire stedsnavnene at det tilsvarer gamle Bergen kommune i en grov inndeling. Områder som Fyllingsdalen, Åsane og Årstad er utenfor stedene som blir nevnt som de som heier på Brann. Dette er spesielt da Brannsupporterne ikke beregner hele Bergen kommune, men en avgrensa området innad i kommunen som har tilhørighet til Brann. Dette betyr at lokal tilhørighet er innenfor kommunen og da er det kanskje mindre sannsynlig at det er regional tilhørighet. ”Hele Bergen vet at gullet ska hem” med at hele Bergen innenfor de stedsnavnene som er nevnt før i teksten heier på Brann. ”Hem til Bergen”. Bergen blir brukt gjentatte ganger. Ingen andre regionsnavn eller distriktsnavn, men bynavnet Bergen.

I Brann som i Rosenborg har de adoptert en sang som er viktig for mange Bergenserne som spilles før kamp. Dette er nemlig ”Nystemten”.⁹⁷ Den blir også kaldt Udsigter til Ulriken eller sang til Bergen. Den er viktig for Bergenserne og den synges før hjemmekampene til Brann. Det er dette første verset som synges før kamper. Her er det referanser til Bergen. En av de mest opplagte er ”Ulrikens Top”. Dette er en av de syv fjell som omringer Bergen. Resten av sangen nevner flere ganger Bergen og det er liten tvil om at det er en sang som Bergenserne

⁹⁶ Bataljonen.no, *Gullet ska hem* (aksessert 20. Oktober 2016). Uten årstall.
<http://www.bataljonen.no/?page=35&show=82>

⁹⁷ Bataljonen.no, *Nystemten* (aksessert 20. Oktober 2016). Fra omkring 1790.
<http://www.bataljonen.no/?page=35&show=68>

tar til seg. Den er også blitt kaldt Vestlandets nasjonalsang og har med det kanskje en større betydning enn bare for Bergenserne, men det forandrer ikke bruken av sangen på Brann sine hjemmekamper.

7.0 Systematisk sammenligning

Nå skal jeg sammenligne de to klubbene med hverandre. I denne delen skal jeg drøfte problemstillingene opp mot mine analyser og sekundærlitteraturen. Jeg drøfter først klubbene hver for seg, deretter drøfter supportersangene med problemstillingen før jeg til slutt sammenligner klubbene med hverandre.

7.1 Tilhørigheten til Rosenborg Ballklub lokalt og regionalt

I dette delkapitlet skal jeg drøfte hovedproblemstillingen. Det første jeg skal ta opp er hva som skiller begrepene fra hverandre, for eksempel ”trøndere”. Dette er en fellesbetegnelse om de som er fra en av trøndelagsfylkene. Det første som må sies er at selv om ”trøndere” er en fellesbetegnelse, så har ikke alle tilhørighet i Trondheim. Trondheim kan sies å være hovedstaden i Trøndelagsfylkene, og fylkene er delt opp i mange distrikter. Å bruke begrepet trøndelagsregionen er kanskje feil fordi en region ikke er like dekkende som å bruke Trøndelag som et begrep. Lokal tilhørighet betyr i denne sammenhengen de som bor i Trondheim. Regional tilhørighet legger jeg i hvordan Trøndelag som en helhet inkludert Trondheim føler tilhørighet med Rosenborg Ballklub. Stugu beskriver forskjellen mellom en geografisk region og en kulturell region og i denne oppgaven er den kulturelle regionen relevant.⁹⁸ En region i denne oppgaven har ikke fastsatte grenser og med andre metoder kunne det vært interessant å gjøre undersøkelser som kan vise hvem som drar på kamper i 2016 og hvor mange som identifiserer seg med Rosenborg. I denne oppgaven figurerer regional tilhørighet som Trondheim og Trøndelag som en samlet enhet hvor det ikke skilles om du bor i Trondheim eller ikke. Dette i motsetning til Bergen som det kommer mer om i neste delkapittel.

Et eksempel på dette var allerede i 1960 da det var klare tegn på at det var både lokal tilhørighet fra Trondheim by og i Trøndelag. Det var første gang det var et lag som vant cupen fra så langt nord i landet og Adressa brukte både Trondheim og Trøndelag som begreper om Rosenborg. Adressa beskrev det blant annet som ”første trønderklubb til finale”. Bare denne beskrivelsen betyr at det gjaldt for hele Trøndelag og ikke bare Trondheim by.⁹⁹ ”Rosenborg var ikke lenger et bydelsfenomen, ei heller et Trondheims-fenomen – det rørte ved noe i hele

⁹⁸ Stugu 2005: 2.

⁹⁹ Adresseavisen 10. oktober 1960.

regionen” fortalte formannen i Rosenborg etter første finale i 1960.¹⁰⁰ Dette sitatet forteller hvordan Rosenborg hadde hele Trøndelag bak seg og at mange i hele Midt-Norge identifiserte seg med Rosenborg. Grøndahl beskrev at cupgullet i 1960 satte i gang en bevegelse, og Stugu forklarer at Trøndelag kunne sentrere seg rundt et idrettslag som Rosenborg. Trøndelag trengte et slikt lag og det var derfor lettere med Rosenborg enn med Steinkjer. Rosenborg lå sentralt i Trondheim, mens Steinkjer var perifer i Trøndelag.¹⁰¹ I 1967 ble Rosenborg betraktet som ”Trondheimslaget”, mens spillerne ble betraktet som trøndere. Dette eksemplet viser at selv om laget spiller i Trondheim så består det av trøndere fra begge fylkene. Jeg tolker det slik at ved å bruke ”trøndere” så betegnes dette som regional identitet fordi den ikke begrenser noe ved denne betegnelsen. Hvis det skulle være mer konkret måtte bruken være for eksempel trondhjennere. Derfor regner jeg bruken av ”trøndere” som et eksempel på regional tilhørighet når det er snakk om til Rosenborg Ballklub. I dette eksemplet tolker jeg derfor ”Trondheimslaget” for å være et eksempel på lokal tilhørighet mens bruken av ”trøndere” som regional tilhørighet. Dette viser at fra gjennombruddet var det Trøndelag som følte tilhørighet til Rosenborg og ikke bare Trondheim.

I neste periode så slet Rosenborg. Det har vært mindre oppmerksomhet rundt laget og derfor har jeg fokusert mer på de kvantitative resultatene samt publikasjonene i denne perioden da analysen sier lite om tilhørighet. Grøndahl nevner i tidsskriftet *Dyade* at profiler som Odd Iversen hadde mye å si på tilskuertallene. Da han dro til Belgia i 1969 ble tilskuertallene nesten halvert i 1970. Eggen nevner også at tilskuerne gjerne vil ha mål og underholdende kamper. I 1970 scoret Rosenborg bare 15 mål fra 36 mål året før. Dette viser at disse to faktorene har innvirkning på tilskuertallene. Underholdning og store profiler trekker publikum til kampene.¹⁰² Tilskuertallene var lave utover 1970-tallet og ut ifra disse så kan jeg anta at tilhørigheten var svekket i denne perioden, og at færre enn før identifiserte seg med Rosenborg. Det er derimot ikke noen antydninger til at den lokale og regional tilhørigheten var forandret, bare at færre enn før identifiserte seg med Rosenborg.

Neste periode å drøfte er fra 1990-tallet og til i 2016. Et spørsmål er om Rosenborg hadde ekspandert til å være både for lokale, regionale og når de spilte i Europa også nasjonale? Et eksempel på at regional tilhørighet kan forandre seg etter hvilke profiler som spiller i hvilke

¹⁰⁰ Svartdal 2007: 81

¹⁰¹ Grøndahl 1992: 4 og Stugu 2005: 458-459.

¹⁰² Grøndahl 1992: 22.

klubber. Kyrksæterøra for eksempel har vært et sted som har forandret retning etter at Vegard Forren gikk til Molde. Stedet har tradisjonelt identifisert seg med Trondheim og Rosenborg og med spillere som Erik Hoftun som kommer fra stedet så har de tradisjonelt holdt med Rosenborg, men tilhørigheten gikk mot Molde etter at Forren gikk dit og ble sentral på laget. I senere år har Rosenborg fått Pål Andre Helland fra samme sted og dette har gjort at bygda heller mot Rosenborg igjen, men bygda er fremdeles delt mellom de som føler tilhørighet til Molde og de som føler med Rosenborg. Profiler kan utgjøre en forskjell på slike bygder. Andre profiler som Jonas Svensson og Fredrik Midtsjø gjør også at både Verdal og Stjørdalinger føler med Rosenborg anno 2016. Slike profiler kan påvirke retningen til lojaliteten og ved å ha profiler som kommer fra Trøndelag kan det være viktig for tilhørigheten i et større perspektiv enn bare for byen. Dette kan også være positivt for tilskuertallene som vi så med Odd Iversen sin betydning i 1969.

Dette gjaldt også på 1990-tallet da flere steder som Rennebu, Verdal og Kyrksæterøra hadde profilerte spillere fra hjembygda på Rosenborg-laget som slo AC Milan i 1996. Her var det ni trøndere og alle elleve var nordmenn.¹⁰³ Da de kom hjem skrev avisene at bygdene var stolte over bidraget til spillerne og at for eksempel Jon Olav Hjelde fra Verdal gjorde at mange fra hjembygda dro inn på kamper og identifiserte seg med Rosenborg selv om Verdal ligger et stykke unna Trondheim. Adressa skrev det slik: ”Og når bygdas gullgutt har blitt en av profilene på superlaget, blir nesten samtlige fra Vuku Rosenborg patrioter”.¹⁰⁴ Dette er et eksempel på hvordan profiler kan gjøre at hjemstedet føler en tilhørighet til et fotballag som er et stykke unna, men som likevel er innenfor kjøreavstand slik at mange drar på kamper og enda flere heier på laget. Det samme gjelder for Brann som jeg skal komme inn på i neste delkapittel. Dermed kan profiler som vist over føre til en regional tilhørighet ved at de er oppvokst utenfor Trondheim og sørger med det for at bygdene trekkes mot Trondheim og Rosenborg Ballklub.

For Rosenborg sin del så var det klart fra gjennombruddet at de hadde både lokal og regional tilhørighet. Det hadde de også i 1991, og i tidsskriftet *Dyade* så har de funnet ut hvem som var på kampene og hvor de bodde. Her viste det seg at hvis det var 20 000 på kamp så var det 12 000 som bodde i Trondheim, 3 000 som var fra andre fylker enn Sør-Trøndelag og 5000 fra

¹⁰³ 5. Desember 1996.

¹⁰⁴ 6. Desember 1996.

distriktene i Sør-Trøndelag.¹⁰⁵ Dette støtter Eggen sin påstand om at hvis det er 20 000 tilskuere så har halvparten kjørt mer enn én time til kamp.¹⁰⁶ Dette viser at i 1991 da undersøkelsen ble gjennomført var det nesten like mange utenfor Trondheim som de i Trondheim som følte tilhørighet og dro på kamper.

Analysen viser at det både er lokal og regional tilhørighet. Slik har det vært i hele perioden og Adresseavisen bruker begrepene om hverandre slik at det ikke er tydelig om det er mer fokus på lokal eller regional tilhørighet. Med teoriene som er beskrevet før i teksten og analysen samt det som står i publikasjonene om Rosenborg er det tydelig at de fokuserer på at det regionale er vel så viktig for klubben som det lokale. Tilhørigheten hjelper også når du har lokale spillere på laget, og laget anno 2016 har flere innslag av trøndere som gjør at tilhørigheten blir lettere å erobre også i distriktene. Eksempler er Kyrksæterøra og Verdal og slik var det også i 1996 da også begge stedene var representert. Hvordan nåtiden er skal jeg ta opp senere ved supportersangen, men det er både lokal og regional tilhørighet i Rosenborg Ballklub ved å se på både teoriene, publikasjoner om Rosenborg og analysen av Adresseavisen fra viktige hendelser. Eggen sin påstand om at ”Rosenborg var en klubb av trøndere og for trøndere” stemmer med analysen og Rosenborg er mer enn en klubb med lokal tilhørighet, de har også regional tilhørighet.¹⁰⁷ Hvordan det er i Brann skal jeg ta opp i neste seksjon.

7.2 Tilhørigheten til Brann lokalt og regionalt

I dette delkapitlet skal jeg ta for meg Sportsklubben Brann og deres historie. Da Brann vant seriegull i 1963 var det flere overskrifter og sitater som kan understreke at publikumet i Bergen bidrar godt på kampene. Under denne perioden tolker jeg det til at det var lokal tilhørighet, men kanskje ikke regional tilhørighet i stor grad. Det som tyder på at det kunne være regional tilhørighet var det Wathne skrev om Roald ”Kniksen” Jensen. Store profiler som jeg har skrevet før i oppgaven betydde en del for bygdene rundt og en profil som Jensen gjorde at selv om han var fra Bergen så var han en så stor profil at han trakk tilskuere inn til Bergen på kampdager.¹⁰⁸

¹⁰⁵ Grøndahl 1992: 26.

¹⁰⁶ Eggen 1997: 100.

¹⁰⁷ Ibid: 100.

¹⁰⁸ Wathne 2013: 33.

Det var imidlertid ingen indikasjon på dette fra analysen og eneste jeg har for å bygge under denne påstanden er tilskuertallene fra serigullåret. Det var over 15 000 i snitt, og det var ikke under 10 000 i en eneste kamp. Det skulle vise seg å være det sterkeste tilskuertallet frem til 2006, året før Brann tok gull igjen. Med dette tilskuertallet må det være sannsynlig at flere enn de som bor i Bergen dro på kamper og ønsket å identifisere seg med deg gode laget fra Bergen. De hadde også store profiler som Roald ”Kniksen” Jensen på laget.¹⁰⁹ I tillegg så vil analysen fortelle om det patriotiske publikumet i Bergen. Dette beviser at publikumet i Bergen på en måte alltid har vært patriotiske og et bra publikum.¹¹⁰

I ”Vestlandsfinalen” mot Sogndal i cupfinalen i 1976 var det endelig duket for et nabooppgjør for Brann i en cupfinale. Her var det klare indikasjoner på lokal tilhørighet ved at Bergen ble nevnt flere ganger. ”Brann og Bergen” var den ene overskriften og dette indikerer at Brann er et bylag fra Bergen med lokal tilhørighet i nærområdet. De som er utenfor området, men som identifiserer seg med laget har naturligvis mulighet til det, men ifølge overskriftene så er det du selv som må ha en tilhørighet til byen og laget og ikke motsatt ved at Brann har lokal og regional tilhørighet i nærområdene. Det blir gjentakende bare nevnt Bergen og ikke områdene rundt Bergen.¹¹¹

Ved å se på tilskuertallene til Brann er det noen tendenser jeg har latt merke til. Det første er etter et cupgull så vil nesten alltid tilskuertallet stige sesongen etter. Dette skjedde for Brann etter cupgullene i 1972, 1976 og i 1982. I alle disse tilfellene økte tilskuertallene til Brann året etter. Dette skjedde ikke i Rosenborg. Cuptriumfene i 1967, 1971 og 1988 ga ingen økning i tilskuertallene. Dette beviser også at det er mer enn bare seire og resultater som har innvirkning på tilskuertallene. Nils Arne Eggens påstand om at folk vil se offensiv og attraktiv fotball stemmer for så vidt, men hvis du spiller offensivt og taper vil dette sørge for at du taper publikum. En tendens er også at hvis du har gode årganger i serien vil det ta litt tid etter en negativ periode for publikum å komme tilbake. En faktor som kan kickstarte dette er en cupfinale. I noen eksempler som er vist her har det vært en økning i tilskuertallene året etter at Brann hadde vunnet cupen.¹¹²

¹⁰⁹ Vedlegg 2 *Tilskuertall Brann 1963-2016*.

¹¹⁰ Bergens Tidende 14. Oktober 1963.

¹¹¹ Bergens Tidende 25. Oktober 1976

¹¹² Eggen 1999: 71.

I 1997 skulle Brann spille kvartfinale i UEFA-cupen mot Liverpool. Liverpool som var og er en av de største klubbene i England og har en av de største fanskarene i Skandinavia skulle møte Brann. Det som Goksøyr kaller splittet identitet kommer her inn. Her kan gså nettverksidentitet være et fint begrep. Dette brukes ved at det er ulike steder i Norge og verden som heier på Liverpool og disse danner et nettverk og trekkes mot kamper når de skal spille i Norge. Dette er vanlig for nordmenn mot engelske lag, men innad i Norge er det ikke slik på samme måten. Derfor bor de fleste som heier på Brann i Bergen. Her er det supportere som heier på begge lag og må kanskje velge hvilket lag du føler mest tilhørighet til. Du har den lokale klubben som har kommet langt i Europa og du har din favorittklubb i England som du via TV har fått et like sterkt forhold til.¹¹³ Et utdrag av et sitat står det følgende: ”For at Brann har gitt Bergen, Vestlandet og Norge en historisk kvartfinale for at den trosset årstiden og gjorde det mulig for publikum å oppleve en europeisk toppkamp i Bergen før vinteren har vinket farvel”. Dette sitatet er det første som tyder på at da Brann hadde kommet så langt i Europa, ønsket media å fremstille tilhørigheten til å være mer enn bare Bergen by. Her står det Vestlandet og Norge.¹¹⁴ I dette tilfellet blir det en slags ”Norge mot utlandet” og da er det mange som tidligere ikke følte med Brann som rundt disse oppgjørene følte med Brann. Derfor blir det en situasjon der Bergenserne tar med seg resten av Vestlandet og Norge til egen tilhørighet. Selv om mange i denne situasjonen følte en tilhørighet til Brann så gjorde de ikke nødvendigvis dette senere på våren da Brann skulle spille mot andre norske lag i serien. Da ville de føle med sitt lokale eller regionale lag.

I 2007 ble Brann endelig seriemester og etter at supporterne måtte vente i 44 år så kunne de endelig feire. Her var en av overskriftene: ”Bergen eksploderte i rødt, gull og glede”. Etter at gullet var sikret var det også et intervju fra trenerens hjembygd på Osterøy. Disse uttalte at de identifiserte seg med Brann. Grunnen var at de hadde en trener som var fra Osterøy og fordi at de var naturlig tiltrukket av Brann. Det var det største laget i nærområdet og fordi at selv om det er mye Bergen i Brann så handler det mye om områdene rundt også.¹¹⁵ Verdt å merke seg er at Osterøy ligger fra 30-45 minutter fra Bergen sentrum i kjøretid og er derfor ikke så langt unna Bergen i kjøreavstand. Dette er et klart eksempel på at Bergensregionen var fornøyd med gullet selv om det var i Bergen sentrum at feiringen var. Imidlertid viser det seg i analysen at selv om Osterøy følte tilhørighet med Brann så betyr ikke dette at mange andre

¹¹³ Goksøyr 2014: 94

¹¹⁴ Bergens Tidende 21. Mars 1997.

¹¹⁵ Bergens Tidende 23. Oktober 2007.

steder gjorde det samme. Osterøy gjorde det fordi de hadde hjemlige relasjoner til laget. Dette viser at når analysen viser en regional tilhørighet, så kan jeg tolke det til at denne ikke var i samme grad som i Trøndelag og Rosenborg.

Det skulle ikke ta mange år etter gullfeiringen i 2007 før Brann opplevde den største nedturen i klubbens moderne historie. De rykket ned fra Tippeligaen i 2014. Etter at de rykket ned viste forsiden av BT en helsvart side med årene Brann hadde rykket ned i. Imidlertid ble Brann i Obosligaen bare en sesong og rykket direkte opp igjen. Det virker også som at tilskuerne ikke forlot Brann og de klarte å ha over 10 000 tilskuere i snitt gjennom Obosligaen. Det ser også ut som om tilskuerne kommer sakte tilbake til Brann og tilskuertallet i 2016 er bedre enn før nedrykket og det beste siden 2011.¹¹⁶ Brann fikk i tillegg sølv i årets sesong og det blir spennende om denne gode prestasjonen gjør at flere drar på kamper neste år, og om utviklingen fortsetter slik den er vist i denne oppgaven, men det avhenger selvfølgelig av resultatene.

Som vi har sett, er det mange situasjoner som kan skape større entusiasme rundt en klubb. For Brann sin del så er det mange i Bergen som identifiserer seg med Brann, men i analysen gir det ikke mange indikasjoner på at tilhørigheten er regional. Selv om analysen ikke forteller noe om regional identitet til Brann, så betyr ikke dette at det ikke finnes, men det er sannsynlig at siden den ikke nevnes så er den liten. Det betyr at BT bruker begreper som jeg tolker dit at det går på Bergen by og ikke Bergensregionen eller Vestlandet. Tilhørigheten kan ikke måles, men en måte å gi en antydning på er tilskuertallene. I gullåret i 2007 var det over 17 000 tilskuere i snitt på hjemmekampene til Brann. Sannsynligheten for at alle disse bodde i Bergen er liten, men at det er en stor prosentandel av tilskuerne som bor i Bergen er sannsynlig. Til sammenligning er det rundt 60 % av tilskuerne til Rosenborg som bor i Trondheim.¹¹⁷ I analysen er det mest fokus på lokal tilhørighet i Bergen by. De blir kalt bergensere og kommer fra byen Bergen. Unntaket var da de hadde suksess i Europa på 90-tallet og rundt seriegullet i 2007. Da var det regional tilhørighet, men også her kan det diskuteres om i hvor stor grad det var regional tilhørighet. Resten av tiden var det fokus på det lokale i Bergen by.¹¹⁸

¹¹⁶ Vedlegg 2, *Tilskuertall Brann 1963-2007*.

¹¹⁷ Grøndahl 1992: 26.

¹¹⁸ Bergens Tidende 23. Oktober 2007

7.3 Supportersangenes innvirkning på lokal og regional tilhørighet

Dette delkapitlet handler om hvordan tilhørighet blir sett på fra supporterernes perspektiv. Rosenborg sine kampsanger er mange men de som er tatt med i analysen er relevante og dagsaktuelle. Det er flere sanger fra Rosenborg som har både lokal og regional tilhørighet som budskap. Det er også noen som kan referere til nasjonal tilhørighet. ”Vi er hele Norges nummer en” er en sang som brukes av Rosenborgsupporterne. Denne blir tolket dit at den brukes aktivt av supporterne, men er ikke for alle på kampene. Den inviterer ikke til få flere supportere i regionen, men er mer en sang som brukes fordi Rosenborg innehar tronen som Norges beste lag, Den forteller ikke noe om tilhørighet og er begrenset i antall supportere som identifiserer seg med denne sangen. En sang som tar for seg Trøndelag er sangen ”Det va en gang det kom et lag”. Denne er dessuten med melodi fra Otto Nielsen og originalteksten er en kjent sang i Trøndelag. Denne forteller om regional tilhørighet ved at den bruker Trøndelag som begrep. I sangen ”Norsk fotballs lokomotiv” blir ”Trondhjemsguttan” brukt. Dette refererer til at laget kommer fra Trondheim. Normalt vil dette begrepet være trønderne, men i dette tilfellet handler det om det lokale i egen by.¹¹⁹

Regional tilhørighet blir beregnet ofte som geografiske skiller, men i mange tilfeller så blir de definert ut ifra kultur og andre elementer som kan skille en gruppe fra en annen. Trøndelag er en vid betegnelse og den stemmer ikke alltid med hvem som identifiserer seg med Rosenborg. Det er for eksempel enkelte steder i Møre og Romsdal som har sterke bånd til Rosenborg selv om det er kortere avstand til for eksempel Molde eller Ålesund. Der sangene nevner Trøndelag for eksempel vil det være for alle som bor i Trøndelagsfylkene, men det finnes også ”trønderer” som bor utenfor grensene, men som identifiserer seg som trønderer og dermed også føler tilhørighet med Rosenborg selv om de bor langt unna. Disse grensene går over hverandre og er ikke lett å sette geografiske avgrensinger fordi slike flytter på seg med jevne mellomrom og avhenger i dette tilfellet av resultater, profiler, entusiasmen rundt klubben og i mange andre faktorer.¹²⁰

Neste sang hadde en strofe: ”for Olav på torget, for by, klubb og drakt”. Dette kan tolkes til å bety Trondheim by. Olav betyr Olav Tryggvasson-statuen som står på Torget i Trondheim.

¹¹⁹ Kjernen.com, Det var en gang det kom et lag, Norsk fotballs lokomotiv og For Rosenborg Ballklub, Vår ære og makt (aksessert 23. Oktober 2016). <http://kjernen.com/sanger/det-va-en-gang-det-kom-et-lag/> og <http://kjernen.com/sanger/for-rosenborg-ballklub-var-aere-og-makt/>

¹²⁰ Stugu 2005: 2.

”By” betyr selvsagt Trondheim og denne sangen her går på lokal tilhørighet. Den siste sangen er ”Rosenborgsangen”. Her er det tydelig at det er ”Trondhjems fotballag”. Med disse fem sangene kan det se ut som det er antydninger til at det er innslag av både fokus på lokalt og regionalt. Sangene referere til at det både er fokus på lokal og regional tilhørighet. Lokal ved at steder i Trondheim eller at bynavnet brukes. Regional i form av Trøndelag eller andre referanser som tyder på regional tilhørighet. Det er ingen tendens til at det er mer av den ene bruken enn den andre.¹²¹

Sangen ”Et bilde tå’n Ivers” inneholder flere begreper som kan refereres til Trondheim og Trøndelag. Noen er nevnt allerede i analysen. Det som også er viktig å ta med er at Åge Alexandersen er en av de største artistene i Trøndelag. Mange trøndere forbinder han som en stor artist fra regionen og derfor er det viktig å ha en slik sang før en kamp. Sangen refererer til flere ting fra Trøndelag, men innslaget av Odd Iversen er nok den største. Han var kanskje den beste spilleren som har spilt i Rosenborg og selv om mange som er på Lerkendal i dag, ikke har sett han spille, så har de blitt fortalt historien. Dessuten spilte sønnen hans Steffen i mange sesonger i Rosenborg og også han ble en legende i Rosenborg. Dette gjør sangen så ekstra spesiell for de som heier på Rosenborg, og når den spilles før kampen så er det mange som identifiserer seg med sangen og dette fører til et felleskap. De heier på samme lag og har røtter i Trøndelag og danner derfor et felleskap med dette som fellestrekk.¹²² Oppsummert så tolker jeg sangene til Rosenborg dit at både lokal og regional forankring er viktig. Det er lite nasjonal tilhørighet med unntak av den første sangen som kan tolkes dit, men det interessante er hvordan sangene tar for seg både Trondheim og Trøndelag og at det ikke virker som det er mer lokal enn regional tilhørighet.

Brann sine kampsanger er i likhet med Rosenborg mange. Jeg har plukket ut de mest relevante for denne oppgaven og en klar forskjell er at når Rosenborg synger om både Trondheim og Trøndelag så synger Brann mest om Bergen by. ”Byen er Bergen, og laget er Brann”. Dette er et klart eksempel på en slik fremstilling. Det er bare en by og det er Bergen. Lokal tilhørighet kan nesten ikke bli mer klar enn den strofen. Den neste sangen synger de også om at ”Gullet ska hem til Bergen”. Dette er også en referanse til lokal tilhørighet. I denne sangen er det også nevnt fire stedsnavn: Nymark, Laksevåg, Nordnes og Loddefjord Torg. Disse fire stedene er innenfor Bergen by og etter denne sangen så er de som heier på

¹²¹ Ingebrigtsen og Flakne 1988, *Rosenborgsangen* 1988.

¹²² Vedlegg 3, *Et bilde tå’n Ivers* 1994, Åge Alexandersen.

Brann innenfor disse fire stedene. Dette betyr at blant annet Åsane, Fyllingsdalen og Årstad er utenfor grensene som blir brukt i denne sangen. Med dette tolker jeg det slik at det er et mindre området enn Bergen kommune som er nedslagsfelt for tilhørigheten til Brann.¹²³ Disse to sangene er også dagsaktuelle da Brann synger disse under kampene sine i 2016.

Den siste sangen som jeg har valgt å ta med er "Nystemten". Den er i likhet med Åge Alexandersen sin sang viktige for klubbene. Nystemten spilles av før hver hjemmekamp i Bergen. Den er skrevet rundt 1790 og blir også kaldt Vestlandets nasjonalsang. Bergen by er i sentrum av sangen og det er kanskje ikke rart at den er så viktig for Brann da både Brann og Nystemten har røtter i Bergen by. Et paradoks er at denne sangen er skrevet av en trønder. Johan Nordahl Brun var født på Byneset. Han ble forvist fra Trøndelag og bosatte seg i Bergen. Nystemten sammen med resten av sangene som Brann bruker tyder på at sangene de bruker forteller mye om lokal tilhørighet, men ikke mye om Regional og nasjonal tilhørighet.¹²⁴

Sangene forteller hva slags forhold supporterne har til Rosenborg i 2016. Både Brann og Rosenborg har sanger som er relevante for identifikasjon mellom tilskuere og klubb. Jeg tolker sangene til Rosenborg dit at det er sammenheng mellom sangene og analysen av avisene. Tilhørigheten både lokalt og regionalt kan spores i sangene og det er ingen av disse som er noe mer fremtredende enn den andre. Hos Brann er tendensen en annen. Her er det klart fokus på byen Bergen i sangtekstene. Dette stemmer også overens med analysen av avisene.

7.4 Sammenligning av Rosenborg og Brann

I denne siste delen skal jeg sammenligne de to klubbene med hverandre. Til slutt skal jeg oppsummere og konkludere med de funnene jeg har trukket frem i oppgaven.

Allerede i 1960 var det snakk om at Rosenborg var Trøndelags representant i cupfinalen. Laget var det første nord for Dovrefjell til å vinne cupfinalen, så gjorde kanskje dette at trøndere allierte seg med Rosenborg siden ingen andre lag hadde klart å vinne cupgull før de klarte det i 1960. Hvordan fremtiden skulle bli er en annen ting, men fra gjennombruddet

¹²³ Bataljonen.no, Byen e Bergen og Gullet ska hem (aksessert 20. Oktober 2016)
<http://www.bataljonen.no/?page=35&show=36> og <http://www.bataljonen.no/?page=35&show=82>

¹²⁴ Bataljonen.no, Nystemten (aksessert 20. Oktober 2016)
<http://www.bataljonen.no/?page=35&show=68>

viser analysen at Rosenborg fra 1960 ble opplevd både som en byklubb og en regionsklubb. I Bergen var saken en annen. I 1963 tok Brann sitt andre seriegull på rad og med profilerte spillere som Roald ”Kniksen” Jensen på laget så bidro dette også til å skape entusiasme i tillegg til god fotball. Davy Wathne skriver at ”Kniksen” sørget alene for at mange fra Bergen og utenfor dro på kamper.¹²⁵ Tross dette var Brann mer et bylag enn et regionslag. En klar forskjell var at under triumfen i 1963 stod det ingenting i BT om tilhørigheten til Brann, mens i Trondheim var det fra første stund fokus på både lokal og regional tilhørighet. Dette er sannsynligvis fordi Branns identitet som bylag var innforstått. Wathne mener at tilskuere ble trukket på kamp og dette stemmer med tilskuertallene, da 15 486 var i snitt på Brann sine hjemmekamper dette året. Dette er det beste tilskuertallet helt frem til 2006.¹²⁶ Selv om Kniksen trakk tilskuere, så stod det allikevel ikke mye om tilhørighet i BT. Dette gjør at det er en klar forskjell mellom Rosenborg og Brann på starten av 1960 tallet.

En annen sammenligning er i 1972 da Brann spilte mot Rosenborg i cupfinalen. Denne kampen sto mellom to lag som ikke hadde tilhørighet på Østlandet og mange bergensere og trøndere var å se i Oslo. BT skrev ”Interessen for helgens cupfinale er gledelig stor – også utenfor Bergen og Trondheim”. Brann vant kampen og da steg tilskuertallene sesongen etter. Dette skal vise seg å være en tendens for Brann og blir diskutert i senere avsnitt. Fire år etter var det ny cupfinale mot Sogndal. Denne kampen ble kalt ”Vestlandskampen”. BT skrev om ”Brann og Bergen”, og videre i en artikkel sto det: ”Bergen er ikke bare byen mellom de syv fjell... Bergen er også byen med Brann. Alle som føler stolthet ved å være født i Bergen, som er takknemlig for å være fostret i det bergenske miljø – med dets historiske tradisjoner og dets pulserende rastløshet – følger Brann som om det gjaldt byen selv. Brann er det fremste Bergenssymbolet vi har, målt med moderne mål ... Gratulerer Brann, gratulerer Bergen”.¹²⁷ Her er det veldig fokus på Bergen og viser igjen at Brann er et bylag. Dette i motsetning til hvordan Rosenborg var på 1960 tallet. For Rosenborg sin del så var gode resultater på 1960-tallet, men i 1969 scoret Rosenborg mange mål og hadde nesten 14 000 tilskuere i snitt, men året etter scoret de få mål og tilskuertallet falt drastisk.¹²⁸ Dette er forklart med salg av profiler som Odd Iversen og mindre offensiv fotball. I 1971 spilte Rosenborg en veldig bra sesong og vant ”the double” for første gang. Dette viser at det fremdeles var forskjell i

¹²⁵ Wathne 2013: 33.

¹²⁶ Vedlegg 2 Tilskuertall Brann 1963-2007.

¹²⁷ Bergens Tidende 25. Oktober 1976.

¹²⁸ Grøndahl 1992: 22.

hvordan Rosenborg fortsatt har lokal og regional tilhørighet, mens Brann fortsatt hadde mest fokus på Bergen by.

Senere i 1970-årene og utover 1980-årene var kanskje en periode der begge klubbene hadde tyngre perioder. Rosenborg rykket ned i 1977 og Brann rykket opp og ned flere ganger på starten av 1980-tallet. De fikk både cupgull og et opprykk i 1982. Her beskrev BT det slik: ”Byens hjerte i Brann”. Her er det fremdeles lokal tilhørighet. I nedrykkesongen til Rosenborg var tilskuertallene på et historisk bunnivå. Under 6 000 i snitt det året de rykket ned og bare 2500 i snitt det året de rykket opp igjen.¹²⁹ Dette tyder på at selv om Rosenborg hadde hatt lokal og regional tilhørighet i perioden før, ga tilskuertallene en indikasjon på at kanskje mange ikke identifiserte seg med Rosenborg i denne perioden. Fra gjennombruddet i 1960 hadde Rosenborg mange i Trøndelag som identifiserte seg med laget, men da Steinkjer rykket opp samme år som Rosenborg rykket ned kunne dette bli forandret. Steinkjer ligger innenfor områdene som følte tilhørighet til Rosenborg, men i denne perioden var det mange i områdene rundt Steinkjer som flyttet tilhørigheten til Steinkjer. Dette vedvarte derimot ikke ved at lagene byttet plass allerede året etter, men dette viser hvordan tilhørigheten kan flyttes mellom lag. Da Rosenborg har og hadde et stort nedslagsfelt kan slike ting skje med at andre lag i Trøndelag hevder seg. Dette var ikke gjeldende for Brann da de hadde et mye mindre nedslagsfelt i nærområdene. Et eksempel var under Vestlandsfinalen der Sogndal ligger innenfor et nedslagsfelt for Brann. De vil derimot ikke identifisere seg med Brann og sin tilhørighet ligger i det lokale laget Sogndal istedenfor Brann.

Neste sammenligning er på 1990 tallet. Der var begge lag i Europa og begge lag oppnådde suksess. For Brann var det en antydning til både lokal, regional og nasjonal tilhørighet ifølge analysen rundt kampene mot Liverpool i 1997. Det samme oppnådde Rosenborg i Champions League. For Rosenborg var det til forskjell fra tidligere perioder også nasjonal tilhørighet. Det var imidlertid bare bevist rundt kampene i Europa. I serien var ikke dette bevist. Det samme gjelder Brann. Da Brann møtte Liverpool var det bergenserne som dro med seg Vestlandet og resten av landet for å føle tilhørighet til Brann. Dette støttes med dette sitatet fra BT: ”For at Brann har gitt Bergen, Vestlandet og Norge en historisk kvartfinale”.¹³⁰ Med dette vil jeg konkludere med at da begge lag hadde suksess i Europa på 90 tallet var det både lokal, regional og nasjonal tilhørighet. Imidlertid var nasjonal tilhørighet aktuelt bare i kampene i

¹²⁹ Vedlegg 1, Tilskuertall Rosenborg 1967-2016.

¹³⁰ Bergens Tidende 6 Mars 1997.

Europa og for Brann sin del gjaldt dette også regional tilhørighet. Utenom kampene i Europa hadde Brann lokal tilhørighet og Rosenborg både lokal og regional tilhørighet.

Nest siste sammenligning er de senere år. Brann vant seriegull i 2007 og her var det klart fokus på lokal tilhørighet, men det var også regional tilhørighet. Imidlertid er det snakk om i hvor stor grad det var regional tilhørighet fordi eneste artikkel som beviser dette var om de som bodde på Osterøy. De er imidlertid bare 30-45 minutter med bil unna Bergen sentrum og da kan det diskuteres i hvor stor grad det var regional tilhørighet. Med hva BT skriver så er det både lokal og et snev av regional tilhørighet da seriegullet ble sikret i 2007.¹³¹ I 2006 var det en artikkel som påpekte viktigheten av å ha profilerte trønderske spillere i klubben. Å ha spillere fra lokalt og regionalt har mye å si for om tilskuerne har lokal og regional tilhørighet til klubben. Med en ny stamme av lokale trøndere skulle det hjelpe på laget og min tolkning er at lokale spillere og spillere fra regionen hjelper mye på tilhørigheten. Lokalsamfunnene identifiserer seg lettere med klubben og flere velger å dra lang vei for å se på kamp hver 14 dag. En av grunnene til at likhetene er mange i senere års analyse er kanskje at media har forandret seg. Det er mindre bruk av begreper som kan tolkes til lokal og regional tilhørighet. Dette kan skyldes en forandring fra media sin side da sportsjournalistikken har forandret seg fra 1960 til i dag da det er mindre fokus på referering av kampen og mer fokus på artikler rundt fotballspillerne og omdiskuterte situasjoner.

Supportersangene bekrefter resultatene i analysene der tekstene forteller om både lokal og regional tilhørighet hos Rosenborg, mens hos Brann er det fokus på at laget er et bylag. Her er det også snakk om at tilhørigheten er innenfor Bergen kommune og gir sterke indikasjoner på at det er begrenset i hvor stor grad det er regional tilhørighet hos Brann. Hos Rosenborg forteller sangene både om lokal og regional tilhørighet fra tilskuernes perspektiv, men et unntak er Rosenborgsangen. Her står det tydelig at det er ”Trondhjems fotballag” og dette kan faktisk sørge for at noen i distriktene velger å ikke identifisere seg med laget fordi kanskje den mest kjente sangen beskriver det som ”Trondheims fotballag” og ikke ”Trøndelags fotballag”.¹³² Supportersangene bekrefter derfor analysen ved at Rosenborg sine supportersanger beskriver både lokal og regional tilhørighet, mens Brann sine supportersanger forteller om lokal tilhørighet i egen by.

¹³¹ Bergens Tidende 23. Oktober 2007

¹³² Ingebrigtsen og Flakne 1988, *Rosenborgsangen*.

Oppsummert så er det forskjell mellom Rosenborg og Brann. Fra 1960-tallet var det forskjell hvor Rosenborg hadde støtte både lokalt og regionalt, mens Brann var mer et bylag med nedslagsfelt i Bergen. Videre analyse støtter også dette og det er ingen indikasjoner på at situasjonen i 2007 er annerledes enn i 1960. Brann har snev av regional tilhørighet, men i mye mindre grad enn Rosenborg. Rosenborg har et stort nedslagsfelt og er samlingspunktet og et identitetssymbol fra hele Trøndelag. De har hatt konkurranse fra blant annet Steinkjer, men de klarte aldri å prestere godt nok til å utfordre over tid. Grøndahl påpeker at tilskuertallene kan variere med hvilke profiler som spiller på laget og begge lagene har eksempler på store profiler som sørget for økte tilskuertall. Han påpeker også at i 1991 var det rundt 40 % av tilskuerne på Lerkendal som ikke bodde i Trondheim.¹³³ Dette beviser at tilhørigheten var regional på starten av 90-tallet og samsvarer med analysen. Funnene fra supportersangene stemmer også med funnene i analysen av avisene og bekrefter en tendens ved at Brann er et bylag, mens Rosenborg er et lag med tilhørighet i hele Trøndelag.

¹³³ Grøndahl 1992: 26.

Litteraturliste

Andersen, Eduardo 2010, *Fortellingen om Brann, klubben hele Bergen brenner for*, Valdres.

Eggen, Nils Arne 1999: *Godfoten, samhandling – veien til suksess*. Finland.

Eriksen, Robert 2012:., *Da Gud kom på banen – en studie av fotball og religion. I Kampen om tribunen, fotball, identitet og makt* Oslo/Trondheim:

Gehrmann, Siegfried 1994: *Football and identity in the ruhr: The case of Schalke 04*, i *Game without frontiers*, Aldershot.

Giulianotti, Richard 2012: *Supportere, tilhengere, fans og flanører – en taksoom over tilskueridentiteter i fotball. I Kampen om tribunen. Fotball, identitet og makt*. Oslo/Trondheim.

Gleason, Philip, *Identifying identity: A semantic History*, i *The Journal of American history* vol 69 no 4 mars 1983.

Goksøyr, Matti 2014: *Hva er fotball*, Oslo.

Grøndahl, Carl Henrik 1992: *Rosenborg! Bak mytene*, i *Tidsskriftet Dyade* nr. 2 1992.

Hognestad, Hans 2003: *Long-distance football support and liminal identities among norwegian fans*, i *Sport, dance and embodied identities*, New York.

Kjeldstadli, Knut 2013: *Fortida er ikke hva den en gang var, En innføring i historiefaget*. Oslo.

Stugu, Ola Svein 2010: *Historie i bruk*. Oslo

Stugu, Ola Svein 2005: *Identitetsregionar og andre regionar*, Publisert i *Identitet – en ressurs for konkurransedyktige storbyer og storbyregioner?* Norsk lokalhistorisk institutt og kommunal- og regionaldepartementet 2005, s 7-18.

Stugu, Ola Svein 1997: *Rosenborg – fra bydelsklubb til landsdelssymbol*, i *Trondheims historie bind 6*.

Stugu, Ola Svein 2005: *Rosenborg – frå bydelsklubb til landsdelssymbol*, i *Trøndelags historie bind 3, Grenda blir global 1850-2005*, s 458-461.

Svartdal, Geir 2007: *Historien om Rosenborg Ballklub 1917-2007*. Trondheim.

Wasberg, Gunnar Christie, *Pressen som historisk kilde*, avisene og deres bakgrunn, Norsk slektshistorisk tidsskrift, Nanset trykk, Larvik, Oslo 1981-1982.

Wathne, Davy 2013, *Gje MEG en B*, Supporterserien 2013, Estland.

Internettkilder

”AC Milan – Rosenborg (1996) Intervjuer” oppdatert 2009, Hentet 10 Oktober 2016.

<https://www.youtube.com/watch?v=6sgIKkrjGfE>

”Adresseavisen-gruppen” uå, Hentet 22. Juni 2016.

<http://www.polarismedia.no/vare-selskaper/-gruppen/>

”Affiliation” uå, Hentet 22. Oktober 2016.

<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/affiliation> aksessert 22 oktober 2016.

”Bergens Tidende” oppdatert 11 mai 2016, Hentet 23 juni 2016

https://snl.no/Bergens_Tidende

”Byen e´ Bergen” uå. Hentet 20. Oktober 2016.

<http://www.bataljonen.no/?page=35&show=36>

”Derfor håper jeg Rosenborg taper i kveld”, oppdatert 2. August 2016. Hentet 20. september 2016.

<https://www.nrk.no/ytring/derfor-haper-jeg-rosenborg-taper-i-kveld-1.13069065>

”Det var en gang det kom et lag” uå. Hentet 23. Oktober 2016.

<http://kjernen.com/sanger/det-va-en-gang-det-kom-et-lag/>

”Et bilde tå’n Ivers sangtekst”, uå, Hentet 24. Oktober 2016.

<https://www.musixmatch.com/lyrics/%C3%85ge-Aleksandersen/Bilde-t%C3%A5-n-Ivers>

”For Rosenborg vår ære og makt” uå, Hentet 23. Oktober 2016.

<http://kjernen.com/sanger/for-rosenborg-ballklub-var-aere-og-makt/>

”Gullet ska hem” uå. Hentet 20. Oktober 2016.

<http://www.bataljonen.no/?page=35&show=82>

”Identitet” oppdatert 24. Februar 2015. Hentet 28. Oktober 2016.

<https://snl.no/identitet>

”Johan Nordahl Brun” Sist oppdatert 6. Oktober 2016. Hentet 11 november 2016.

https://no.wikipedia.org/wiki/Johan_Nordahl_Brun.

”Kompetansemål” Hentet 7. November 2016.

<http://www.udir.no/kl06/HIS1-02/Hele/Kompetansemaal/etter-vg2-studieforberedende-utdanningsprogram>

”Norsk fotballs lokomotiv” uå, Hentet 23. Oktober 2016.

<http://kjernen.com/sanger/norsk-fotballs-lokomotiv/>

”Nystemten” uå. Hentet 20. Oktober 2016.

<http://www.bataljonen.no/?page=35&show=68>

”Oppslagstall norske aviser”, 2015. Hentet 22. Juni 2016

<http://medienorge.uib.no/statistikk/medium/avis/190>

”Rbk - suksess viktig for norsk klubbefotball”. Oppdatert 27 Juli 2016. Hentet 20. September 2016.

<https://www.nrk.no/sport/rbk-suksess-viktig-for-norsk-klubbefotball-1.13060623>

”Tilskuertall Brann”. Uå. Hentet 8. November 2016.

<http://historie.brann.no/tilskuertall/>

”Tilskuertall Lerkendal 1967-” uå. Hentet 8. November 2016.

<http://www.rbkweb.no/statistikk/snitt.shtml>

”Ti største papiraviser”, 2015. Hentet 23 juni 2016.

<http://www.medienorge.uib.no/statistikk/medium/avis/353>

”You´ll never walk alone” Oppdatert 11. November 2016. Hentet 11 november 2016.

https://en.wikipedia.org/wiki/You%27ll_Never_Walk_Alone.

Annet

Adresseavisen 1960-2006. Papiraviser på mikrofilmrull.

Bergens Tidende 1963-2007. Papiraviser på mikrofilmrull.

Ingebrigtsen, Dag og Flakne, Torstein: *Rosenborgsangen* 1988.

Alexandersen, Åge, *Et bilde Tå'n Ivers* 1994.

<https://www.musixmatch.com/lyrics/%C3%85ge-Aleksandersen/Bilde-t%C3%A5-n-Ivers>

Vedlegg 1.

Tabell over tilskuertallene på Rosenborg sine hjemmekamper i serien 1967-2016.

årstall	Tilskuertall	årstall	Tilskuertall
2016	17 585	1991	11 451
2015	18 039	1990	11 115
2014	13 922	1989	12 065
2013	14 806	1988	12 070
2012	13 394	1987	5213
2011	14 511	1986	6529
2010	16 911	1985	10323
2009	17 652	1984	7371
2008	18 957	1983	7571
2007	19 903	1982	7933
2006	19 440	1981	13 068
2005	17 541	1980	9549
2004	17 395	1979	9249
2003	15 825	1978	2549
2002	14 626	1977	5245
2001	12 070	1976	6584
2000	11 944	1975	9604
1999	13 359	1974	7605
1998	13 163	1973	8579
1997	11 338	1972	6702
1996	11 062	1971	8434
1995	10 280	1970	7853
1994	11 061	1969	13 948
1993	11 750	1968	11 748
1992	13 569	1967	11 126

134

¹³⁴ Tilskuertall Lerkendal 1967- uå. Hentet 8. November 2016.

<http://www.rbkweb.no/statistikk/snitt.shtml> og for årets sesong Altomfotball.no

Vedlegg 2.

Tabell over tilskuertall på Brann sine hjemmekamper i serien 1963-2015

År	Snitt SKB	Høyest	Lavest
2016	12 380	17 686	9331
2015	10 124	17 284	6827
2014	11 991	17 686	8510
2013	11 302	17 179	9348
2012	12 331	17 189	10 420
2011	12 977	17 134	10 120
2010	13 744	17 244	12 052
2009	15 903	17 317	15 073
2008	16 954	17 896	15 833
2007	17 225	17 886	16 161
2006	16 696	19 254	13 528
2005	14 840	17 503	12 282
2004	13 753	17 677	9823
2003	12 185	18 642	7706
2002	10 993	18 172	8170
2001	12 620	19 308	9067
2000	11 654	18 874	6949
1999	10 534	17 110	6897
1998	9037	12 814	7229
1997	11 248	18 349	8519
1996	11 138	19 011	7667
1995	8536	14 068	6426
1994	9757	18 229	5376
1993	10 490	23 163	6646
1992	9759	20 292	6743
1991	11 488	15 850	6887
1990	8639	14 118	4205
1989	7854	12 134	5274
1988	9416	13 567	6438
1987	8264	15 320	6013

1986	4349	6242	2500
1985	8798	13 305	5582
1984	5509	6227	4913
1983	9878	13 150	6131
1982	6291	8700	4800
1981	7717	11 734	4990
1980	8332	12 340	5325
1979	10 302	15 883	5227
1978	11 916	23 900	5590
1977	14 961	22 150	9975
1976	14 133	22 401	7914
1975	12 647	15 000	8969
1974	9941	13 500	7500
1973	8805	15 198	4667
1972	8600	12 900	6000
1971	7700	8800	6000
1970	7833	10 300	4800
1969	7933	10 000	5100
1968	9888	15 600	7000
1967	7571	12 000	4000
1966	3763	8000	1400
1965	4729	6700	2500
1964	12 533	16 000	6000
1963	15 486	20 400	10 500

135

¹³⁵ Tilskuertall. Uå. Hentet 8. November 2016. <http://historie.brann.no/tilskuertall/> og for årets sesong altomfotball.no

Vedlegg 3: Rosenborg sanger.

Bilde tå'n Ivers

Navnet va Olsen, hain va født innpå Buran
Hain reist ut på sjø'n, for at kjerringa hadd' lura'n
Ein verdensmann vart'n når hain va i fart'n
men alltid så hadd'n jo med:
Et bilde tå'n Ivers, nå'n krona fra'a mor
Et kart som vist' fram kor hain kom fra på jord
To lysholmer og ei RBK-skjort'
Det e' alt det du træng for å få te nå stort

Hain Oddvar Brå hain va litt av ein kar
Vi gråt jo litt aill da seier'n va klar
I dopingtesten hain gledd sæ te festen
men lægan dæm leita og dæm faint:

Et bilde tå'n Ivers, nå'n krona fra'a mor
Et kart som vist' fram kor hain kom fra på jord
To lysholmer og ei RBK-skjort'
Det e' alt det du træng for å få te nå stort

Fru Jensen hu banka på himme'rikets port
På jorda så hadd'a itj utrætta stort
Men løkkeli' vart'a da'n Paulus steig fræm
Og ropa: Vik unna for dæm .

Som ha et bilde tå'n Ivers, nå'n krona fra'a mor
Et kart som vise fram kor dæm kjæm fra på jord
To lysholmer og ei RBK-skjort'
Det e' alt det du træng for å få te nå stort ..
Og resten tå visa den går no i moll
i medynk med Oslo og Tromsø og
Bergen det ligge jo litt lenger sør
men ka ha dæm med sæ, hvis vi no spør:

Vakkert dandert i ei mappe så fin
eit bilde tå'n Grieg og'n Ole Bull med fiolin
Men utrygg det e' dæm, det har vi forstått
for ka ha dæm gjømt bort under dyna så godt

Et bilde tå'n Ivers, nå'n krona fra'a mor
Et kart som vise fram kor dæm kjæm fra på jord
To lysholmer og ei RBK-skjort'
Det e' alt det du træng for å få te nå stort¹³⁶

¹³⁶ Et bilde tå'n Ivers sangtekst, uå, Hentet 24. Oktober 2016.

<https://www.musixmatch.com/lyrics/%C3%85ge-Aleksandersen/Bilde-t%C3%A5-n-Ivers>

Vedlegg 4.

Sang til Bergen
Av Johan Nordahl Brun
(Udsigter fra Ulriken)

Jeg tog min nystemte Cithar i Hænde;
Sorgen forgik mig paa Ulrikens Top.
Tænkte paa Bauner, om de skulde Brænde,
og byde Mandskab mot Fienden op;
følede Freden, blev glad i min Aand,
og greb til min Cithar med legende Haand.

Værdige , gamle, graaskallede Bierge,
I, som omgierde min Fædrene-Bye,
I, som saa mangen en Torden afværge,
og sønderbryde electricke Skye!
Yndig er dalen, I hegne mig ind,
og Foraar og Dalen oplive mit Sind.

Herfra fortryllende Syner jeg skuer,
Lungegaards Vandet, den Slette saa blaa,
Nyegaards Alleens løvkronede Buer,
derunder prydede Skiønne at gaae,
deromkring Markens dens festlige Dragt,
det Guld i det Grønne den blomstrende Prag!

Tæt ved mig Alrikstads dobbelte Slette,
Kongeborg fordum og brugbar til Strid,
skjøn af Naturen, om Fortrin vil trette
med selve Nyegaard, som prunker med Flid,
der løb fra Svartedig skummende Aae,
der saae jeg Møllehiul flittig at gaae.

Bedre frem, Bergen, det Handelens Sæde,
strækkende Arme om seilbare Vaag.
Derhen høifarmede Jægter med Glæde
rustes hver Sommer til dobbelte Tog;
derfra gaae Skibe saa vide om Land;
der kjøber, der sælger, der handler hver Mand.

Der seer jeg Skoven af Masterne høie,
handlende Stuers bredvaiende Flag;
Vippebom seer jeg sig flittig at bøie,
flittig at hæve. – Tagenternes Slag
paa dette Handels-Claveer gav Musik,
og Vare af Skuderne dandsende gik.

Nu tog jeg Vand af den springende Kilde.
herudaf Oldtidens Kiempeslægt drak.

Naar de lykønske sit Fædreland vilde,
Sverdet af Skeden tillige de trak.
Vee! den, saa sang de, saa synger jeg og,
den Nidding, som Sverd imot Fødeland drog.

Freden, o! Bergen! din Rede beskierme,
Sommeren krone hver Ager med Brød!
Ilden og Sverdet dig aldrig fornærme,
Havet dig aapne sit frugtbare Skiød!
Da mellem Biergene syv skal du staae,
naar nybaget Kiøbstad i Luften maa gaae.

Jeg drak den Skaal, som mig Ulriken skienkte,
drikker den samme, I, som have Viin!
Hver, som oprigtig mod Fødeby tænkte;
Lod denne Munterheds Skaal være sin.
Held for vort Bergen, for Fødeland Held!
Gid alting maa blomstre fra Fiere til Field!